

Regional utveckling

19

Förslag till statsbudget för 2006

Regional utveckling

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	7
2	Regional utveckling.....	9
2.1	Omfattning.....	9
2.2	Utgiftsutveckling	9
2.3	Skatteutgifter.....	10
3	Politikområde Regional utvecklingspolitik.....	13
3.1	Omfattning.....	13
3.2	Utgiftsutveckling	14
3.3	Skatteutgifter.....	14
3.4	Mål	15
3.5	Verksamhetsområde Programlagt regionalt utvecklingsarbete.....	18
3.5.1	Insatser	18
3.5.2	Resultat	21
3.6	Verksamhetsområde Kapitalförsörjning för regional näringslivsutveckling.....	29
3.6.1	Insatser	29
3.6.2	Resultat	30
3.7	Verksamhetsområde Kommersiell service.....	35
3.7.1	Insatser	35
3.7.2	Resultat	36
3.8	Statliga insatser för vissa lokala arbetsmarknadsregioner med anledning av försvarsomställningen.....	37
3.9	Insatser utanför politikområdet av särskild betydelse för den regionala utvecklingen	39
3.10	Analys och slutsatser	39
3.11	Revisionens iakttagelser.....	42
3.12	Politikens inriktning	43
3.13	EG:s samtliga strukturfonder.....	47
3.14	Budgetförslag	48
3.14.1	33:1 Allmänna regionalpolitiska åtgärder	48
3.14.2	33:2 Landsbygdslån	50
3.14.3	33:3 Transportbidrag	50
3.14.4	33:4 Glesbygdsverket.....	51
3.14.5	33:5 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2000–2006 ..	52
3.14.6	33:6 Insatser med anledning av försvarsomställningen	53

Tabellförteckning

Anslagsbelopp.....	7
2.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområdet.....	9
2.2 Härledning av ramnivån 2006–2008, utgiftsområde 19 Regional utveckling	10
2.3 Ramnivå 2006 realekonomiskt fördelad, utgiftsområde 19 Regional utveckling..	10
2.4 Skatteutgifter inom utgiftsområde 19 Regional utveckling, netto.....	11
3.1 Utgiftsutveckling inom politikområdet.....	14
3.2 Beräknade skatteutgifter enligt 2005 års ekonomiska vårproposition.....	14
3.3 Verksamhetsområden och resultatindikatorer.....	17
3.4 Fördelning av resurser mellan basverksamhet och projektverksamhet för lokala och regionala resurscentra för kvinnor åren 2002–2004.....	20
3.5 Medel från anslag 33:1 Allmänna regionalpolitiska åtgärder som avser medfinansiering av regionala tillväxtprogram fördelat på nationella uppföljningsområden.....	24
3.6 Fördelning av beslutade medel och andel samfinansiering per nationellt uppföljningsområde avseende regionala tillväxtprogram 2004	25
3.7 Vissa uppgifter om beviljade selektiva regionala företagsstöd åren 2001–2004.....	31
3.8 Beviljade selektiva regionala företagsstöd av länsstyrelserna, regionala självstyrelseorgan, NUTEK och regeringen under 2004 fördelat på län.....	32
3.9 Kvinnor och män i procent av beräknad sysselsättningsökning för de regionala företagsstöden åren 2001–2004.....	34
3.10 Utbetalt transportbidrag fördelat på län åren 2002–2004.....	34
3.11 Stöd till kommersiell service fördelat på län åren 2001–2004.....	36
3.12 Regeringen har fattat följande beslut om lokaliseringar till Östersund.....	38
3.13 Regeringen har fattat följande beslut om lokaliseringar till Arvidsjaur	38
3.14 Regeringen har fattat följande beslut om lokaliseringar till Karlstad/Kristinehamn	38
3.15 Regeringen har fattat följande beslut om lokaliseringar till Gotland.....	38
3.16 Vissa uppgifter om EG:s strukturfonder perioden 2000–2006.....	47
3.17 Anslagsutveckling.....	48
3.18 Bemyndigande om ekonomiska åtaganden.....	48
3.19 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 33:1 Allmänna regionalpolitiska åtgärder	50
3.20 Anslagsutveckling.....	50
3.21 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 33:2 Landsbygdsån.....	50
3.22 Anslagsutveckling.....	50
3.23 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 33:3 Transportbidrag.....	51
3.24 Anslagsutveckling.....	51
3.25 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 33:4 Glesbygdsverket.....	51
3.26 Anslagsutveckling.....	52
3.27 Bemyndigande om ekonomiska åtaganden.....	52
3.28 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 33:5 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2000–2006	53

3.29 Anslagsutveckling.....	53
3.30 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 33:6 Insatser med anledning av försvarsomställningen	53

Diagramförteckning

3.1 Beslutade statliga och övriga medel avseende finansiering av regionala tillväxtprogram 2004	22
--	----

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen

1. bemyndigar regeringen att under 2006 för ramanslaget 33:1 *Allmänna regionalpolitiska åtgärder* göra ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 3 200 000 000 kronor under åren 2007–2014 (avsnitt 3.14.1),
2. bemyndigar regeringen att under 2006 för ramanslaget 33:5 *Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2000–2006* göra ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 1 400 000 000 kronor under åren 2007–2008 (avsnitt 3.14.5),
3. för 2006 anvisar anslagen under utgiftsområde 19 *Regional utveckling* enligt följande uppställning:

Anslagsbelopp

Tusental kronor

Anslag	Anslagstyp	
33:1 Allmänna regionalpolitiska åtgärder	ramanslag	1 460 837
33:2 Landsbygdslån	ramanslag	9 910
33:3 Transportbidrag	ramanslag	403 864
33:4 Glesbygdsverket	ramanslag	26 302
33:5 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2000–2006	ramanslag	1 132 000
33:6 Insatser med anledning av försvarsomställningen	ramanslag	300 000
Summa		3 332 913

2 Regional utveckling

2.1 Omfattning

Utgiftsområdet omfattar politikområdet Regional utvecklingspolitik.

Riksdagen har beslutat om En politik för tillväxt och livskraft i hela landet (prop. 2001/02:4, bet. 2001/02:NU4, rskr. 2001/02:118). Den regionala utvecklingspolitiken gäller fr.o.m. 2002.

2.2 Utgiftsutveckling

Utgiftsområdet omfattar huvudsakligen medel som länsstyrelserna, och i vissa län regionala

självstyrelseorgan eller samverkansorgan, Verket för näringslivsutveckling (NUTEK) och regeringen förfogar över för programlagt regionalt utvecklingsarbete och kapitalförsörjning för regional näringslivsutveckling. Medlen kan användas för medfinansiering av EG:s strukturfondsprogram. Utgiftsområdet omfattar vidare utbetalningar av transportbidrag som beviljas av NUTEK. Utgiftsområdet omfattar även utbetalningar från Europeiska regionala utvecklingsfonden, som delfinansierar EG:s bidrag till strukturfondsprogrammen. Dessutom omfattar utgiftsområdet vissa insatser med anledning av försvarsomställningen.

Tabell 2.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområdet

Miljoner kronor

	Utfall 2004	Budget 2005 ¹	Prognos 2005	Förslag 2006	Beräknat 2007	Beräknat 2008
Politikområde Regional utvecklingspolitik	3 301	3 697	3 504	3 333	2 566	2 227
Totalt för utgiftsområde 19	3 301	3 697	3 504	3 333	2 566	2 227

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

För 2004 uppgick anslagen sammanlagt till 3 106 miljoner kronor. Utfallet på 3 301 miljoner kronor för budgetåret 2004 inkluderar 102 miljoner kronor från äldreanslagen 33:7 *Särskilda regionala utvecklingsprogram* och 33:9 *Utgifter för lokalisering av statliga arbetstillfällen till vissa kommuner*.

Utfallet för 2004 översteg anslagna medel med 195 miljoner kronor och beror främst på ökade utbetalningar från anslaget 33:5 *Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2000–2006*.

Vid utgången av 2004 uppgick sammanlagda reservationer och anslagssparande till 174 miljoner kronor.

Anslagna medel för 2005 uppgår till 3 697 miljoner kronor. Utgiftsprognosen på 3 504 miljoner kronor för 2005 inkluderar 7,9 miljoner kronor från äldreanslagen 33:7 *Särskilda regionala utvecklingsprogram* och 33:9 *Utgifter för lokalisering av statliga arbetstillfällen till vissa kommuner*. Anslagna medel överstiger utgiftsprognosen med 193 miljoner kronor. Den beror främst på att utbetalningarna avseende anslaget 33:6 *Insatser med anledning av försvarsomställningen* beräknas bli lägre än anslaget samt att utbetalningarna avseende anslaget 33:5 *Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2000–2006* bedöms bli lägre än enligt tidigare bedöm-

ningar. Regeringen bedömde i 2005 års ekonomiska vårproposition att verksamheten inom utgiftsområdet skulle kunna genomföras inom en medelsram av 3 697 miljoner kronor under 2005. På tilläggsbudget 1 för 2005 tillfördes ett nytt anslag till utgiftsområde 19 Regional utveckling, anslag 33:6 *Insatser med anledning av försvarsomställningen*.

Ramen för utgiftsområdet föreslås för 2006 till 3 332 913 000 kronor, beräknas för 2007 till 2 566 356 000 kronor och för 2008 till 2 226 843 000 kronor. Skillnaden mellan 2005 och 2006 beror främst på att anslaget 33:5 *Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2000–2006* minskar. Nivån för utgiftsområdet för 2006 är högre jämfört med det som beräknades för 2006 i den ekonomiska vårpropositionen. Detta beror på att regeringen bedömer att utgiftsområdet inte behöver minska till följd av åtgärder med anledning av stormen i södra Sverige i januari 2005. Utgiftsområdet tillförs 15 miljoner kronor 2006 för en ökad satsning på regionala resurscentra för kvinnor.

Minskningen för åren 2007 och 2008 beror på att programperioden för EG:s strukturfonder avslutas 2006 och att utbetalningarna för åren 2007 och 2008 därmed blir lägre.

Tabell 2.2 Härlledning av ramnivån 2006–2008, utgiftsområde 19 Regional utveckling

Miljoner kronor

	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	3 497	3 497	3 497
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris och löneomräkning ²	1	1	1
Beslut	-464	-931	-1 271
Överföring till/från andra utgiftsområden	300	0	0
Övrigt	0	0	0
Ny ramnivå	3 333	2 566	2 227

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004, (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2005 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed pris- och löneomräkning

Tabell 2.3 Ramnivå 2006 realekonomiskt fördelad, utgiftsområde 19 Regional utveckling

Miljoner kronor

	2006
Transfereringar ¹	3 102
Verksamhetsutgifter ²	214
Investeringar ³	3
Summa ramnivå	3 318

Den realekonomiska fördelningen baseras på utfallet 2004 samt kända förändringar av anslagens användning.

¹ Med transfereringar avses inkomstöverföringar dvs. utbetalningar av bidrag från staten till exempelvis hushåll, företag eller kommuner utan att staten erhåller någon direkt motprestation.

² Med verksamhetsutgifter avses resurser som de statliga myndigheterna använder i verksamheten, t.ex. utgifter för löner, hyror och inköp av varor och tjänster.

³ Med investeringar avses utgifter för anskaffning av varaktiga tillgångar såsom byggnader, maskiner, immateriella tillgångar och finansiella tillgångar.

2.3 Skatteutgifter

Samhällets stöd till företag och hushåll inom utgiftsområde 19 Regional utveckling redovisas i huvudsak på statsbudgetens utgiftssida. Vid sidan av dessa stöd finns det även stöd på budgetens inkomstsida i form av avvikelser från en likformig beskattning (s.k. skatteavvikelser).

Avvikelser från en likformig beskattning utgör en skatteförmån om t.ex. en viss grupp av skattskyldiga omfattas av en skattelättnad i förhållande till en likformig beskattning och utgör en skattesanktion om det rör sig om ett ”överuttag” av skatt.

Många av skatteavvikelseerna har införts, mer eller mindre uttalat, som medel inom specifika politikområden som t.ex. bostads-, miljö- eller arbetsmarknadspolitik. Dessa avvikelser påverkar statsbudgetens saldo och kan därför jämföras med stöd på budgetens utgiftssida. En utförlig beskrivning av redovisningen av skatteavvikelser finns i bilaga 2 till 2005 års ekonomiska vårproposition.

Riksdagen har avsatt en ram på 300 miljoner kronor från och med budgetåret 2005 för regionala skattestimulanser inom skatteområdet. Den utredning som regeringen tillsatt har nyligen avlämnat sitt betänkande (SOU 2005:68), vilket remissbehandlas för närvarande.

I det följande redovisas de nettoberäknade skatteavvikelseerna med politikområdesanknytning som är att hänföra till utgiftsområde 19 Regional utveckling.

Tabell 2.4 Skatteutgifter inom utgiftsområde 19 Regional utveckling, netto*Miljoner kronor*

	Prognos 2005	Prognos 2006
Politikområde Regional utvecklingspolitik	960	960
Totalt för utgiftsområde 19	960	960

3 Politikområde Regional utvecklingspolitik

3.1 Omfattning

Inom politikområdet Regional utvecklingspolitik finns myndigheten Glesbygdsverket.

Andra myndigheter och organ, som har uppgifter inom den regionala utvecklingspolitiken, är bl.a. länsstyrelserna, de regionala självstyrelseorganen, samverkansorganen, Verket för näringslivsutveckling (NUTEK), Verket för innovationssystem (Vinnova), universitet och högskolor, Arbetsmarknadsverket (AMV), Banverket, Vägverket, Institutet för tillväxtpolitiska studier (ITPS), Arbetslivsinstitutet (ALI), Boverket, Naturvårdsverket och Riksantikvarieämbetet.

Regional utvecklingspolitik omfattar betydligt fler åtgärder än de som finansieras av de anslag som ingår inom utgiftsområde 19 Regional utveckling. I propositionen 2001/02:4 En politik

för tillväxt och livskraft i hela landet framhålls det att åtgärder inom i princip samtliga politikområden, och därmed utgiftsområden, sammantaget är av avgörande betydelse för den regionala utvecklingen och för möjligheterna att uppnå målet för den regionala utvecklingspolitiken.

Dessa åtgärder finns främst inom politikområdena Regional utvecklingspolitik, Näringspolitik, Arbetsmarknadspolitik, Utbildningspolitik, Transportpolitik, de delar av Forskningspolitiken som avser utveckling av innovationssystem, Landsbygdspolitik, politikområdena inom de areella näringarna, Kulturpolitik, Miljöpolitik, politikområde IT, elektronisk kommunikation och post, Utrikeshandel, handels- och investeringsfrämjande, Storstadspolitik, Konsumentpolitik, Regional samhällsorganisation, Integrationspolitik och Allmänna bidrag till kommuner.

3.2 Utgiftsutveckling

Tabell 3.1 Utgiftsutveckling inom politikområdet
Miljoner kronor

	Utfall 2004	Budget 2005 ¹	Prognos 2005	Förslag 2006	Beräknat 2007	Beräknat 2008
<i>Anslag inom utgiftsområde 19</i>						
33:1 Allmänna regionalpolitiska åtgärder	1 481,1	1 499,8	1 504,4	1 460,8	1 495,8	1 495,8
33:2 Landsbygdsån	6,6	15,0	10,9	9,9	4,9	4,9
33:3 Transportbidrag	355,3	356,0	336,6	403,9	358,9	358,9
33:4 Glesbygdsverket	26,3	25,9	25,6	26,3	26,7	27,2
33:5 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2000-2006	1 329,6	1 600,0	1 519,5	1 132,0	680,0	340,0
33:6 Insatser med anledning av försvarsomställningen		200,0	99,3	300,0	0,0	0,0
2002 19 33:7 Särskilda regionala utvecklingsprogram	100,0	-	6,9	-	-	-
2001 19 33:9 Utgifter för lokalisering av statliga arbetstillfällen till vissa kommuner	2,4	-	0,9	-	-	-
Totalt för utgiftsområde 19	3 301,3	3 696,8	3 504,2	3 332,9	2 566,4	2 226,8
Totalt för politikområde Regional utvecklingspolitik	3 301,3	3 696,8	3 504,2	3 332,9	2 566,4	2 226,8

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

Utfallet på 3 301 miljoner kronor för budgetåret 2004 inkluderar 102 miljoner kronor från äldreanslagen 33:7 *Särskilda regionala utvecklingsprogram* från budgetåret 2002 och 33:9 *Utgifter för lokalisering av statliga arbetstillfällen till vissa kommuner* från budgetåret 2001. Avvikelsen mellan anslagna medel och utfallet uppgår till 195 miljoner kronor. Vid utgången av 2004 uppgick anslagssparandet inom utgiftsområde 19 Regional utveckling till 174 miljoner kronor.

Anslagna medel för 2005 uppgår till cirka 3 697 miljoner kronor. Utgiftsprognosen på cirka 3 504 miljoner kronor inkluderar 7,9 miljoner kronor från äldreanslagen. Avvikelsen mellan anslagna medel och utgiftsprognosen uppgår till cirka 193 miljoner kronor.

Anslaget 33:5 *Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2000-2006* beräknas minska de närmaste åren, eftersom programperioden avslutas. För närvarande pågår förhandlingarna om programperioden 2007-2013.

3.3 Skatteutgifter

Tabell 3.2 Beräknade skatteutgifter enligt 2005 års ekonomiska vårproposition
Miljoner kronor

	2005	2006
Regional nedsättning av egenavgifter	80	80
Elförbrukning i vissa kommuner	580	580
Bidrag till regionala utvecklingsbolag	-	-
Regional skattestimulans	300	300
Summa	960	960

Med ett streck "-" menas att avvikelsen inte kunnat beräknas.

Vid beräkning av arbetsgivaravgifterna finns det två nedsättningar som arbetsgivaren får göra. Den första är i huvudsak inriktad mot mindre företag och den andra är en regional nedsättning. Dessa redovisas från och med 2006 tillsammans under utgiftsområde 24 Näringsliv.

Den regionala nedsättningen består av ett särskilt avdrag med tio procent av socialavgifterna eller egenavgifterna för företag i stödområde A. Skatteutgifterna för dessa uppgår till cirka 400

miljoner kronor (redovisas under utgiftsområde 24) respektive 80 miljoner kronor per år.

Regional nedsättning av egenavgifter

Vid beräkning av egenavgifter får en enskild näringsidkare med fast driftsställe i stödområde A göra ett avdrag med 10 procent av avgiftsunderlaget upp till 180 000 kronor, dvs. högst 18 000 kronor per år. Nedsättningen är en utvidgning av den generella nedsättningen av socialavgifterna på 5 procent. Fiskeri-, vattenbruks-, jordbruks- och transportverksamhet är undantagna från nedsättningen på grund av EG-regler. Skatteutgiften avser egenavgifter.

Elförbrukning i vissa kommuner

Normen för skatt på el utgörs av den skattesats som merparten av de svenska hushållen betalar. Den uppgår till 25,4 öre/kWh under 2005. I Norrbottens, Västerbottens och Jämtlands län samt i Sollefteå, Ånge, Örnköldsvik, Malung, Mora, Orsa, Älvdalen, Ljusdal och Torsby kommuner är dock skattesatsen nedsatt till 19,4 öre/kWh. Avvikelsen uppgår således till 6 öre/kWh.

Bidrag till regionala utvecklingsbolag

Avdrag får göras för bidrag som lämnas till regionalt utvecklingsbolag. Skatteavvikelsen avser inkomstskatt och särskild löneskatt.

Regionala skattestimulanser

Riksdagen har avsatt en ram på 300 miljoner kronor per år från och med budgetåret 2005 för ytterligare regionala skattestimulanser inom politikområdet. I första hand ett förhöjt grundavdrag för fysiska personer, men även andra regionala åtgärder med samma syfte kan övervägas. Den utredning som regeringen tillsatt för att analysera och lämna förslag till hur ytterligare skattestimulanser bör utformas har nyligen avlämnat sitt betänkande (SOU 2005:68). Utredningen föreslår att näringslivet stimuleras genom en ytterligare utvidgning av de särskilda avdragen enligt socialavgiftslagen

(2000:980) bör ske genom att den procentsats, med vilken avdrag för egenavgifter eller arbetsgivaravgifter beviljas, höjs från 10 till 16.

Betänkandet remissbehandlas för närvarande (se vidare i volym 1, avsnitt 5.2.8).

3.4 Mål

Den samlade nationella tillväxten utgörs av summan av den tillväxt som skapas lokalt och regionalt. Tillväxten är avhängig av makroekonomiska förutsättningar samt av hur väl de förutsättningar som finns lokalt och regionalt tas tillvara. Den regionala utvecklingspolitiken bedrivs därför i alla delar av landet och utgår från de lokala arbetsmarknadsregionernas funktionsätt. Den bedrivs i såväl gles- och landsbygd som i små och medelstora städer samt i storstadsområden.

Syftet med regional utvecklingspolitik är att utveckla en sammanhållen politik för alla delar av landet som kan anpassas till såväl lokala som regionala skillnader och förutsättningar. Det finns även behov av riktade insatser för geografiskt avgränsade områden, som ur ett europeiskt och nationellt perspektiv bedöms behöva särskilda åtgärder för att stärka sina tillväxtförutsättningar.

Målet för den regionala utvecklingspolitiken är därför väl fungerande och hållbara lokala arbetsmarknadsregioner med en god servicenivå i alla delar av landet.

Med väl fungerande lokala arbetsmarknadsregioner avses att de är attraktiva för kvinnor, män och företag så att det är möjligt att ta till vara den potential och livskraft som finns i alla regioner. Med hållbar avses att politiken skall bidra till att nuvarande och kommande generationer kan erbjudas sunda ekonomiska, sociala och miljömässiga förhållanden. Hållbar tillväxt är därmed tillväxt som bidrar till hållbar utveckling.

Effekterna av den regionala utvecklingspolitiken bör kunna avläsas utifrån ett ekonomiskt, miljömässigt och socialt perspektiv. Särskilt fokus läggs på de åtgärder som i huvudsak finansieras genom utgiftsområde 19 Regional utveckling. Effekter av regionala hänsyn inom andra politikområden samt effekter av sektorsamverkan är emellertid av särskild betydelse för hur målet uppfylls. De ekonomiska och sociala effekterna av den regionala utvecklingspolitiken

bör avläsas i hur väl kvinnors och mäns lokala arbetsmarknadsregioner har utvecklats i termer av främst ekonomisk tillväxt och ökad sysselsättning för kvinnor och män. Politikens resultat skall även kunna avläsas i hur väl åtgärderna lyckas uppnå de nationella jämställdhetsmålen i ett längre perspektiv och för den miljömässiga dimensionen bör effekterna av politiken, i ett längre perspektiv, stämmas av mot relevanta delar i de regionala miljökvalitetsmålen.

Regeringen har tre verktyg för att nå målet för politikområdet (förklaras under avsnitt 3.12 Politikens inriktning). Dessa är Nationell samordning och regionala hänsyn för hållbar regional tillväxt, Lokal och regional samverkan för hållbar regional tillväxt och Stimulansåtgärder för hållbar regional tillväxt. Den resultatredovisning som sker inom utgiftsområde 19 Regional utveckling avser främst de två senare områdena.

Regeringen bedriver ett utvecklingsarbete för att integrera jämställdhet i politikområdet. Som ett resultat av detta arbete har vissa verksamhetsområdesmål och indikatorer förändrats fr.o.m. 2004.

Verksamhetsområden

För att underlätta resultatredovisningen inom utgiftsområdet finns det tre verksamhetsområden (VO). Dessa är:

– Programlagt regionalt utvecklingsarbete

Målet är att medverka till ökad samverkan mellan olika politikområden för hållbar regional utveckling. Målet är fr.o.m. 2006 en ökad samverkan mellan olika politikområden för hållbar regional utveckling.

Den största delen av programlagt regionalt utvecklingsarbete bedrivs inom de regionala tillväxtprogrammen samt inom EG:s strukturfondsprogram. Därutöver bedrivs projekt på central nivå dels av NUTEK, dels av regeringen.

Under perioden 2004–2007 är regionala tillväxtprogram det centrala verktyget för att nå förbättrad samordning av resurser och insatser på regional nivå. Inom programmen sker det en sektorssamverkan för att nå samsyn kring prioriteringar av insatser i länen för att skapa hållbara tillväxtförutsättningar för näringslivets utvecklingskraft.

EG:s strukturfondsprogram 2000–2006 är viktiga instrument i den politik för ekonomisk och social sammanhållning som bedrivs inom Europeiska unionen. Strukturfondsmedlen utgör

även en betydelsefull medfinansiering av tillväxtprogrammen.

– Kapitalförsörjning för regional näringslivsutveckling

Målet är en hållbar tillväxt i stödföretagen som därmed bidrar till fler nya arbetstillfällen för kvinnor och män. Målet är fr.o.m. 2006 en hållbar tillväxt i stödföretagen som bidrar till en hållbar regional utveckling.

Inom kapitalförsörjning för regional näringslivsutveckling ingår regionalt utvecklingsbidrag (fr.o.m. juli 2005 är namnet regionalt investeringsstöd), landsbygdsstöd (fr.o.m. juli 2005 är namnet regionalt bidrag till företagsutveckling), sysselsättningsbidrag och såddfinansiering via länsstyrelser, regionala självstyrelseorgan och samverkansorganen i Kalmar och Gotlands län. Dessa benämns selektiva regionala företagsstöd. Dessutom ingår det generella företagsstödet transportbidrag.

– Kommersiell service

Målet är en god tillgång till kommersiell service för kvinnor och män.

Stöd till kommersiell service lämnas för att befolkningen i serviceglesa områden skall ha en tillfredsställande försörjning av dagligvaror och drivmedel. Det utgår i form av investeringsbidrag, servicebidrag, landsbygdsån och hemsändningsbidrag.

Resultatindikatorer

Följande resultatindikatorer finns för respektive verksamhetsområde:

– Programlagt regionalt utvecklingsarbete

Resultatindikatorer för de regionala tillväxtprogrammen är samverkan och mervärde, vilka mäts kvalitativt med hjälp av enkäter till de aktörer som deltar i tillväxtprogramarbetet.

Resultatindikatorer på aggregerad nivå för EG:s strukturfondsprogram under perioden 2000–2006 är antal nya och bevarade arbetstillfällen uppdelat på kvinnor och män samt antal nystartade företag uppdelat på kvinnor och män.

– Kapitalförsörjning för regional näringslivsutveckling

Resultatindikatorer för företagsstöden, förutom transportbidrag och såddfinansiering, är bl.a. förväntat antal nya arbetstillfällen uppdelat på kvinnor och män, genomsnittlig subvention per förväntad ny årsarbetskraft uppdelat på kvinnor

och män samt investeringar som beräknas delfinansieras av stöden. För regionalt utvecklingsbidrag finns även tre resultatindikatorer avseende den ekonomiska tillväxtaspekten. De är förädlingsvärde, omsättning och vinstmarginal.

Under 2004 var en av resultatindikatorerna för såddfinansiering antal anställda uppdelat på kvinnor och män och överlevnadsgrad fem år efter beslutstidpunkten. Från och med 2005 är en resultatindikator omsättningsökning fem år efter beslutstidpunkten.

För det generella företagsstödet transportbidrag bedriver regeringen ett utvecklingsarbete avseende redovisning av stödformens effekter.

– *Kommersiell service*

Resultatindikatorer för stöd till kommersiell service är fr.o.m. 2004 utveckling av tillgången till kommersiell service för kvinnor och män samt antal kvinnor respektive män som finns anställda, samt kvinnor och män som finns på ledningsnivå på arbetsstället och i styrelsen i organisationen.

Tabell 3.3 Verksamhetsområden och resultatindikatorer

Verksamhetsområden	Resultatindikatorer
VO Programlagt regionalt utvecklingsarbete (Tidigare benämnt VO Programlagda utvecklingsprojekt)	
Regionala tillväxtprogram	- Samverkan - Mervärde
Projekt inom EG:s strukturfonder under perioden 2000–2006	- Antal nya och bevarade arbetstillfällen uppdelat på kvinnor och män - Antal nystartade företag uppdelat på kvinnor och män
VO Kapitalförsörjning för regional näringslivsutveckling (Tidigare benämnt VO Kapitalförsörjning)	
Landsbygdsstöd och sysselsättningsbidrag	- Genomsnittlig subvention per förväntad ny årsarbetskraft, uppdelat på kvinnor och män (indikatorn är uppdelad på kvinnor och män fr.o.m. 2004) - Investeringar som beräknas delfinansieras av stöden (gäller endast landsbygdsstöd) - Antal kvinnor respektive män som finns anställda, samt kvinnor och män som finns på

	ledningsnivå på arbetsstället och i styrelsen i organisationen (gäller fr.o.m. 2004) - Förväntat antal nya arbetstillfällen uppdelat på kvinnor och män
Regionalt utvecklingsbidrag	- Genomsnittlig subvention per förväntad ny årsarbetskraft (indikatorn är uppdelad på kvinnor och män fr.o.m. 2004) - Investeringar som beräknas delfinansieras av stöden - Antal kvinnor respektive män som finns anställda, samt kvinnor och män som finns på ledningsnivå på arbetsstället och i styrelsen i organisationen (gäller fr.o.m. 2004) - Förväntat antal nya arbetstillfällen uppdelat på kvinnor och män - Förädlingsvärde - Omsättning - Vinstmarginal
Såddfinansiering	- Antal anställda uppdelat på kvinnor och män och överlevnadsgrad fem år efter beslutstidpunkten - Omsättningsökning fem år efter beslutstidpunkten (gäller fr.o.m. 2005) - Antal kvinnor respektive män som finns anställda, samt kvinnor och män som finns på ledningsnivå på arbetsstället och i styrelsen i organisationen (gäller fr.o.m. 2004)
Transportbidrag	- Antal kvinnor respektive män som finns anställda samt kvinnor och män som finns på ledningsnivå på arbetsstället och i styrelsen i organisationen (gäller fr.o.m. 2004)
VO Kommersiell service	
Stöd till kommersiell service	- Utveckling av tillgången till kommersiell service för kvinnor och män - Antal kvinnor respektive män som finns anställda, samt kvinnor och män som finns på ledningsnivå på arbetsstället och i styrelsen i organisationen

Utöver resultatindikatorerna för respektive verksamhetsområde används två indikatorer för att följa utvecklingen i landets regioner, dels den regionala lönesumman för kvinnor och män för alla sysselsatta, dels förvärvsarbetande 20–64 år för kvinnor och män uppdelat på lokala

arbetsmarknadsregioner. Båda indikatorerna används som mått på tillväxt i regionerna.

Framtida uppföljning och utvärdering av politikområdet

Regeringen bedriver ett utvecklingsarbete för hur politikområdet regional utvecklingspolitik bör följas upp och effektutvärderas.

Underlag för detta arbete är bl.a. den modell, med fokus på tre olika nivåer för uppföljning och utvärdering, som ITPS redovisade för regeringen i juni 2004. ITPS har föreslagit att regionala hänsyn inom sektorspolitiken bör följas upp med ett antal indikatorer. Regeringen har givit ITPS i uppdrag att utifrån de föreslagna indikatorerna skapa en databas som grund för regionala analyser.

Regeringen avser dessutom att uppdra åt ett antal myndigheter med särskilt ansvar inom regional utvecklingspolitik att ta fram en samlad och systematiserad kunskapsbild kring utvärderingsmodeller för tvärsektoriella politikområden, såsom regional utvecklingspolitik.

3.5 Verksamhetsområde Programlagt regionalt utvecklingsarbete

3.5.1 Insatser

Verksamhetsområde programlagt regionalt utvecklingsarbete består av:

- Regionala utvecklingsprogram
- Regional projektverksamhet
- Regionala tillväxtprogram 2004–2007
- EG:s strukturfondsprogram perioden 2000–2006
- Central projektverksamhet, m.m.

På regional nivå, inom ramen för de regionala tillväxtprogrammen, sker en sektorssamverkan för att nå samsyn kring prioriteringar av insatser i länen för att främja näringslivets tillväxtförutsättningar. Den regionala projektverksamheten är en viktig medfinansiering till dessa program. Medlen utgör viktiga flexibla och sektorsövergripande medel som kan anpassas till den lokala och regionala nivåns förutsättningar och prioriteringar. Den regionala projektverksamheten kan därmed fungera som överskridande och samordnande instrument

mellan olika politikområden. Därutöver bedrivs projekt dels av NUTEK dels av regeringen.

Regionala utvecklingsprogram

Enligt förordningen (2003:595) om regionalt utvecklingsarbete skall regionala utvecklingsprogram tas fram som grund för det regionala utvecklingsarbetet. Ansvariga för utarbetandet är regionala självstyrelseorgan, samverkansorgan eller länsstyrelsen i län utan dessa organ. Programmen skall utformas så att de utgör ett strategiskt underlag till de regionala operativa programmen, t.ex. regionala tillväxtprogram och EG:s strukturfondsprogram. Dessutom skall de tydliggöra de regionala prioriteringarna gentemot den nationella nivån. För närvarande har nära hälften av länen ett regionalt utvecklingsprogram. Utarbetande av program pågår i övriga län.

Regeringen gav 2004 ett antal centrala myndigheter i uppdrag att redovisa förslag till metoder för att stärka arbetet med regionala utvecklingsprogram. Förslagen skall särskilt belysa hur ett antal strategiska områden kan hanteras i arbetet med regionala utvecklingsprogram och hur de kan bidra till en hållbar regional utveckling. Uppdraget skall slutredovisas till regeringen i september 2005.

Regional projektverksamhet

Medel för regional projektverksamhet beviljas på den regionala nivån av länsstyrelser, samverkansorgan och regionala självstyrelseorgan. Den regionala projektverksamheten omfattade cirka 847 miljoner kronor 2004. En stor andel av projektmedlen har beviljats projekt som hänförs till de regionala tillväxtprogrammen. Finansieringen av projektverksamheten ökade kraftigt från 2000 till 2001, för att sedan vara ganska konstant. Detta beror på en ökning av medfinansieringen av strukturfondsprogrammen. Av länens beviljade medel till projektverksamhet utgör ungefär hälften medfinansiering av EG:s strukturfondsprogram. Trenden visar en minskning av medfinansieringsandelen i EG:s strukturfondsprogram sedan 2002, dock med en ökning mellan 2003 och 2004. Strukturfondssystemet ställer fortfarande stora krav på medfinansiering i de län som berörs.

Omfattningen av finansieringen av projektverksamheten skiftar mellan länen. Under 2004 var den störst i Västerbottens-, Norrbottens-, Västernorrlands- och Gävleborgs län. Ungefär hälften av de regionala projektmedlen går till näringslivsinsatser. Dessutom går en stor andel av medlen till forskning och utveckling samt till kulturinsatser.

Eftersom i princip samtliga medel som beviljats för regional projektverksamhet ingår i de regionala tillväxtprogrammen och EG:s strukturfondsprogram omfattas medlen av redovisningen i dessa avsnitt.

Regionala tillväxtprogram 2004–2007

Regeringen gav i november 2002 uppdrag till regionala självstyrelseorgan och samverkansorgan att utarbeta förslag till regionala tillväxtprogram i enlighet med vissa riktlinjer. I län utan dessa organ gavs uppdraget till länsstyrelsen.

Syftet med de regionala tillväxtprogrammen är att samordna insatser inom områden där sektorssamverkan bidrar till att utveckla hållbara lokala arbetsmarknadsregioner utifrån ett näringslivsperspektiv. Privat, offentlig och ideell sektor har deltagit i utarbetandet av programmen och i genomförandet av dem.

Den 18 december 2003 godkände regeringen länens programförslag med vissa förbehåll baserade på riktlinjerna. Samtliga läns programförslag godkändes med förbehåll avseende de sociala hållbarhetsaspekterna integration och jämställdhet samt ekologisk hållbarhet. Regeringen konstaterar att integrationsperspektivet var sämst integrerat av de tre hållbarhetsperspektiven. I besluten betonade regeringen även vikten av att kopplingen mellan storstadsregionernas lokala utvecklingsavtal och de regionala tillväxtprogrammen fördjupas och tydliggörs.

Hösten 2004 redovisade länen till Regeringskansliet (Näringsdepartementet) på vilket sätt förbehållen hade beaktats. Förbehållen och rapporteringen följdes upp och avslutades genom dialoger med samordningsansvariga för programmen under januari och februari 2005. Det är regeringens bedömning att kunskapen om och hänsynstagande till frågor av vikt för hållbar utveckling allt mer hamnat i fokus. Det pågår ett intensivt arbete i länen med att länka samman de sociala och ekologiska perspektiven

med de ekonomiska för att skapa synergieffekter.

Tillväxtprogrammen skall präglas av ett processororienterat förhållningssätt, vilket ökar möjligheterna för eventuella omprövningar av insatser under programperioden. NUTEK har regeringens uppdrag att tillhandahålla det nationella metodutvecklingsstödet för arbetet med de regionala tillväxtprogrammen. Dessutom har regeringen givit NUTEK i uppdrag att skapa en nationell bas med aggregerad information i avsikt att säkerställa möjligheterna för nationell uppföljning av de regionala tillväxtprogrammen.

EG:s strukturfondsprogram perioden 2000–2006

Strukturfonderna är viktiga instrument i den politik för ekonomisk och social sammanhållning som bedrivs inom den Europeiska unionen. Av de geografiskt inriktade strukturfondsinsatserna i Sverige får områden med låg befolkningstäthet störst andel medel. Åtgärderna inriktas främst mot insatser för små och medelstora företag. De syftar bl.a. till att stimulera nyföretagande, distansutbildning och bredbandsutbyggnad. Åtgärderna är också inriktade mot samverkan mellan företag kring produkt- och processutveckling samt mot att öka företagets kompetens inom modern informationsteknik. Dessa insatser bedrivs ofta i samarbete med högskolor och universitet.

Under 2005 initieras ett antal projekt i form av särskilda regionala riskkapitalinsatser inom vissa av EG:s strukturfondsprogram. Regeringen har givit NUTEK i uppdrag att årligen redovisa verksamheten. Regeringen avser att återkomma till riksdagen med information om hur verksamheten i projekten fortskrider.

Central projektverksamhet m.m.

Central projektverksamhet

Regeringen har 2004 beslutat om 50 miljoner kronor, varav 26 miljoner kronor avser medfinansiering av EG:s strukturfondsprogram och 6,5 miljoner kronor avser bidrag till verksamheten vid Folkhälsoinstitutet och Skärgårdarnas Riksförbund. Därutöver används beslutade medel till olika insatser för utveckling av såväl privat som offentlig verksamhet av betydelse för den regionala utvecklingen.

NUTEK har 2004 fattat beslut om totalt 98 miljoner kronor. Medlen har huvudsakligen beviljats till program och projekt som stöttar utvecklingen av de regionala tillväxtprogrammen.

Lokala och regionala resurscentra för kvinnor

Lokala och regionala resurscentra för kvinnor finns på cirka 130 platser i Sverige. Dessutom finns ett 50-tal nätverk för kvinnor, med skilda fokus, men med kopplingar till lokala och regionala resurscentra för kvinnor. Verksamhetens inriktning är att bl.a. utveckla och öka kunskaperna om kvinnors företagande och bedriva utvecklingsprojekt.

Mellan 2002 och 2004 var syftet för verksamheten att bidra till att utveckla jämställdhetsperspektivet inom de tidigare regionala tillväxtavtalen och de nuvarande regionala tillväxtprogrammen. Från och med 2005 är syftet att verksamheten skall bidra till att förbättra kvinnors villkor och förutsättningar inom de regionala utvecklingsprogrammen och de mer operativa regionala tillväxtprogrammen. Verksamheten skall bidra till en hållbar tillväxt och medlen skall främst avsättas till större regionala utvecklingsprojekt av försökskaraktär.

Av NUTEK:s beslut om totalt 98 miljoner kronor till projektverksamhet 2004 (se ovan) avser 26 miljoner kronor medfinansiering av projekt vid lokala och regionala resurscentra för kvinnor och 10 miljoner kronor basfinansiering. Antalet lokala och regionala resurscentra som beviljats basfinansiering av NUTEK har under perioden 2002–2004 ökat från 74 till 107.

Tabell 3.4 Fördelning av resurser mellan basverksamhet och projektverksamhet för lokala och regionala resurscentra för kvinnor åren 2002–2004

Uppskattade belopp i miljoner kronor

År	Basverksamhet	Projektverksamhet	Totalt
2002	24	77	101
2003	26	80	106
2004	30	106	136

Källa: NUTEK

Totalt uppgår beslutade medel till lokala och regionala resurscentra för kvinnor uppskattningsvis till 136 miljoner kronor under 2004. Över åren har finansieringen till både basverksamhet och projektverksamhet ökat.

Finansiärer av verksamheten är förutom NUTEK även bl.a. EG:s strukturfondsprogram,

länsarbetsnämnder, länsstyrelser, kommuner, regionala självstyrelseorgan, samverkansorgan och landsting.

Mindre program

I propositionen 2001/02:4 En politik för tillväxt och livskraft i hela landet har regeringen presenterat ett stort antal program inom olika strategiskt viktiga områden. Medel som avsätts för dessa program är mindre än de medel som avses avsättas inom de regionala tillväxtprogrammen. Syftet med flera av programmen är att insatser inom dessa skall bidra med kunskap och stöd som är viktiga för utformningen och genomförandet av tillväxtprogrammen. Programmen riktas både till regioner i landet med större behov av utveckling och till regioner som har en relativt god utveckling, som t.ex. de tre storstadsregionerna.

Åtgärder och program som presenterades i propositionen 2001/02:4 En politik för tillväxt och livskraft i hela landet, som finansieras inom andra utgiftsområden, redovisas inte inom utgiftsområde 19 Regional utveckling utan under respektive utgiftsområde.

Här följer kort beskrivning av respektive program:

– Regeringen har i september 2002 givit Myndigheten för utländska investeringar i Sverige (ISA), Vinnova och NUTEK i uppdrag att genomföra ett nationellt program för utveckling av innovationssystem och kluster under perioden 2002–2004. Programmet omfattar totalt 70 miljoner kronor, exklusive medfinansiering.

– Regeringen har i september 2002 givit Sveriges geologiska undersökning (SGU) i uppdrag att genomföra ett program inom stödområdena om totalt 15 miljoner kronor under perioden 2002–2004, exklusive medfinansiering, för utveckling av industrimineral-, ballast- och stenindustrierna.

– Regeringen har i september 2002 givit NUTEK i uppdrag att genomföra ett program för att främja en hållbar tillväxt inom det nationella träklustret under perioden 2002–2004. Programmet omfattar totalt 20 miljoner kronor, exklusive medfinansiering.

– Regeringen har i mars 2002 beslutat att genomföra ett program för insatser med strategisk inriktning med syfte att långsiktigt stärka lokal näringslivsutveckling med fokus på kommuner i en eller flera lokala arbetsmarknadsregioner. Programmet omfattar högst 25

miljoner kronor, exklusive medfinansiering, under perioden 2002–2004.

– Regeringen har i november 2002 beslutat att genomföra ett sammanhållet nationellt program för entreprenörskap under perioden 2002–2004. Programmet omfattar totalt 12 miljoner kronor, exklusive medfinansiering. Inom ramen för programmet har även ett nätverk av regionala entreprenörskapsansvariga bildats. Syftet med nätverket är att sprida erfarenheter och stödja regionerna i arbetet med att stimulera entreprenörskap.

– Regeringen har i september 2002 beslutat att genomföra lokala program för entreprenörskap och lokalt utvecklingsarbete under perioden 2002–2004. Programmet omfattar totalt 30 miljoner kronor, exklusive medfinansiering.

– Regeringen har i januari 2002 givit NUTEK i uppdrag att genomföra ett program för att öka användningen av modern informationsteknik i företag lokaliserade inom stödområde A under perioden 2002–2004. Programmet omfattar totalt 50 miljoner kronor, exklusive medfinansiering. Programmet är förlängt till 1 november 2005.

– Regeringen har i juni 2002 beslutat om ett program för att stimulera ökad innovationskraft inom turistnäringen samt främja forskning om turism under perioden 2002–2004. Programmet omfattar totalt 40,5 miljoner kronor, exklusive medfinansiering.

– Regeringen har i januari 2002 givit Sveriges Rese- och Turistråd AB i uppdrag att utveckla och marknadsföra varumärket Fjällvärlden under perioden 2002–2004. Programmet omfattar totalt 20 miljoner kronor, exklusive medfinansiering.

– Regeringen har i februari 2002 tillsatt två särskilda delegationer med tidsbegränsade mandat att medverka till att, i dialog med regionala och lokala aktörer, långsiktigt stärka utvecklingen inom de mest utsatta lokala arbetsmarknadsregionerna i norra Sveriges inland respektive delar av Bergslagen, Värmland och Dalsland.

Delegationerna har arbetat i kommunerna med att försöka påverka processerna avseende kommunernas eget utvecklingsarbete. De har erbjudit olika former av stöd såsom omvärldsanalys, diskussionsforum för samordning mellan aktörer m.m. Delegationernas arbete avslutades i december 2004. I samband med detta lämnade

delegationerna ett antal förslag som för närvarande bereds av regeringen.

Regeringen har givit ITPS i uppdrag att genomföra en processutvärdering av delegationernas arbete. Uppdraget skall redovisas till regeringen i december 2005.

3.5.2 Resultat

Målet för verksamhetsområdet Programlagt regionalt utvecklingsarbete är att medverka till ökad samverkan mellan olika politikområden för hållbar regional utveckling. Resultatindikatorer inom de regionala tillväxtprogrammen är samverkan och mervärde. Dessa indikatorer baseras på kvalitativa data av de deltagande aktörernas uppfattningar och erfarenheter av processarbetet. Resultatindikatorer inom EG:s strukturfondsprogram är antal nya och bevarade arbetstillfällen uppdelat på kvinnor och män och antal nystartade företag uppdelat på kvinnor och män.

Regionala tillväxtprogram 2004–2007

År 2004 var det första genomförandeåret för regionala tillväxtprogram, vars syfte är att samordna insatser inom områden där sektorssamverkan bidrar till att utveckla hållbara lokala arbetsmarknadsregioner utifrån ett näringslivsperspektiv. Den 28 maj 2005 redovisade NUTEK den nationella uppföljningen av tillväxtprogrammen till Regeringskansliet (Näringsdepartementet).

NUTEK:s uppföljning baseras dels på enkäter riktade till länens samordningsansvariga för tillväxtprogrammen, vissa nationella myndigheter och ett urval av deltagarna i de regionala partnerskapen, dels på finansiell redovisning från samordningsansvariga och vissa myndigheter. Uppgifter för att mäta resultaten av tillväxtprogrammen, samverkan och mervärde, inhämtas från enkäterna.

Enligt NUTEK:s uppföljning har tillväxtprogrammen generellt sett god förankring i länen. En stor majoritet av partnerskapsdeltagarna anser att tillväxtprogrammen utgår från näringslivets behov. Näringslivsorganisationer och enskilda företag som deltar i partnerskapen har en något mer negativ syn på detta. Part-

nerskapsdeltagarna ser ett stort värde i att ha ett samlat program för tillväxtarbetet i länet.

Flertalet partnerskapsdeltagare tycker att samverkan mellan aktörer i länets tillväxtprogramarbete fungerar bra och bedömer att intensiteten i samverkan mellan aktörer i länets tillväxtprogramarbete är hög och att intensiteten ökat under 2004. De svagheter som framkommer avser i huvudsak vertikal samverkan mellan nationella myndigheter och regionala aktörer.

Kontakterna mellan de nationella myndigheterna och länets ansvariga för tillväxtprogrammen har generellt sett varit svagt utvecklade under 2004. Detta gäller även kontakterna mellan nationella myndigheter. Ett antal myndigheter uppger att de inte på något sätt medverkat i något läns tillväxtprogramarbete under 2004. Hinder för medverkan är exempelvis låg intern prioritering och brist på intresse för myndighetens verksamhet i länen.

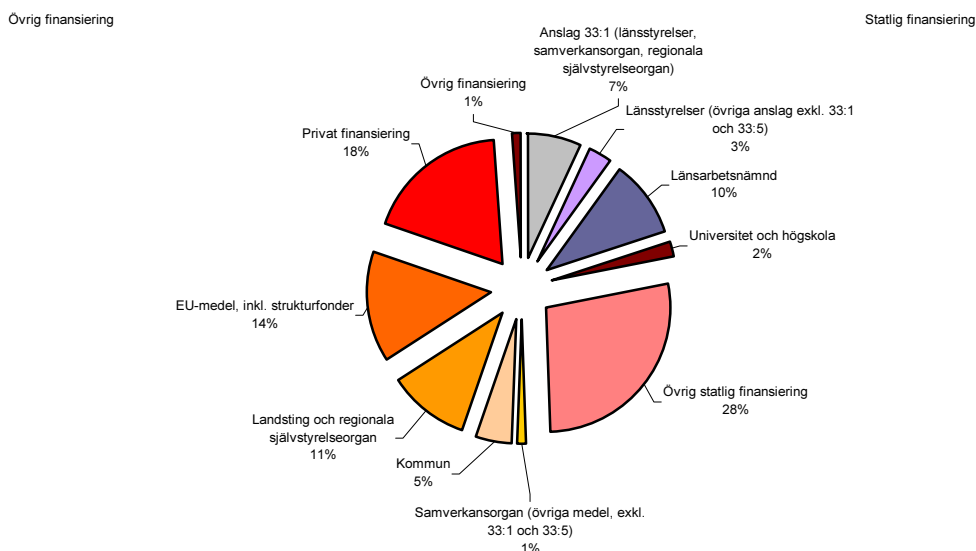
Såväl deltagande myndigheter som partnerskapsdeltagare anser att deras deltagande i tillväxtprogrammen ger ett mervärde, dels för berörd region och dels för den egna verksamheten.

Varje län har, utifrån egna analyser, bedömt vilka insatser som prioriteras och hur arbetet skall fokuseras. Därefter har överenskommelser fattats om vilka aktörer som skall delta och/eller bidra finansiellt till arbetet. De insatser som genomförs inom ramen för de regionala tillväxtprogrammen kan delas in i fem upp-följningsområden. Dessa är Arbetskraftsförsörjning, Entreprenörskap, företagsklimat och företagsutveckling, Kluster och innovationssystem, Infrastruktur, Den attraktiva regionen samt Övrigt.

Då den finansiella omfattningen av de regionala tillväxtprogrammen redovisas är det av största vikt att notera att programmens innehåll och angreppssätt varierar betydligt mellan de olika länen. Detta innebär att jämförelser mellan län avseende storleken på beslutade medel inte är relevant. För en mer ingående bild av tillväxtprogrammets omfattning och innehåll bör varje läns tillväxtprogram studeras enskilt.

Enligt NUTEK:s uppföljningsrapport av tillväxtprogrammen 2004 uppgick beslutade medel, definierade inom ramen för programmen, till cirka 17,6 miljarder kronor.

Diagram 3.1 Beslutade statliga och övriga medel avseende finansiering av regionala tillväxtprogram 2004

Den aktör inom länet som samordnar genomförandet av det regionala tillväxtprogrammet bidrar i hög utsträckning med de medel som finns tillgängliga inom organisationen. Den statliga medfinansieringen omfattar 49 procent av de beslutade medlen, cirka 8,7 miljarder. Den kommer främst från medel inom arbetsmarknads-, regional utvecklings-, närings-, utbildnings-, kultur- och transportpolitiken.

Posten Övrig statlig finansiering utgörs av de nationella myndigheternas medel, varav en betydande andel kommer från de myndigheter som har angivet i sina regleringsbrev att de får, bör eller kan medfinansiera regionala tillväxtprogram. Även Vägverket med betydande anslag inom infrastrukturen ingår i denna gruppering.

Den övriga, icke statliga finansieringen utgör till största del av privat finansiering samt finansiering från EU.

De olika finansiärernas andel av varje läns regionala tillväxtprogram varierar kraftigt mellan länen, vilket förklaras av de enskilda länens prioriteringar inom programmen.

Beslut om statliga medel 2004 från anslaget 33:1 *Allmänna regionalpolitiska åtgärder* till finansiering av insatser inom regionala tillväxtprogram uppgick enligt NUTEK:s uppföljning till cirka 1,2 miljarder kronor. Detta motsvarar cirka 7 procent av all beslutad finansiering inom ramen för regionala tillväxtprogram. Beslut avseende anslaget fördelades i första hand inom uppföljningsområdet Entreprenörskap, företagsutveckling och företagsklimat.

Tabell 3.5 Medel från anslag 33:1 Allmänna regionalpolitiska åtgärder som avser medfinansiering av regionala tillväxtprogram fördelat på nationella uppföljningsområden

Tusental kronor

Länsstyrelser/samverkansorgan/ regionala självstyrelseorgan	Nationellt uppföljningsområde					Totalt
	Arbetskrafts- försörjning och kompetensutveckling	Entreprenörskap, företagsutveckling och företagsklimat	Kluster och innovationssystem	Infrastruktur	Den attraktiva regionen	
Länsstyrelsen i Stockholms län	1 532	550	3 225	1 860	827	7 994
Länsstyrelsen i Uppsala län	120	1 766	1 413	125	-	3 424
Region Uppsala	275	847	629	23	-	1 774
Länsstyrelsen i Södermanland län	-	750	5 480	-	6 360	12 590
Regionförbundet Sörmland	485	2 050	900	681	400	4 516
Länsstyrelsen i Östergötlands län	1 200	10 000	-	-	-	11 200
Regionförbundet Östsam	5 300	3 800	-	-	-	9 100
Länsstyrelsen i Jönköpings län	2 000	4 920	2 000	-	4 400	13 320
Regionförbundet Jönköpings län	3 000	1 600	-	-	-	4 600
Länsstyrelsen i Kronobergs län	480	3 660	4 110	-	8 235	16 485
Länsstyrelsen i Kalmar län	1 550	1 686	2 384	1 435	3 132	10 187
Regionförbundet i Kalmar län	2 139	21 270	9 835	329	4 821	38 394
Länsstyrelsen i Gotlands län	-	-	-	-	-	-
Gotlands kommun	3 768	22 185	6 630	-	596	33 179
Länsstyrelsen i Blekinge län	-	3 289	623	-	82	3 994
Region Blekinge	4 850	13 569	2 251	212	181	21 063
Länsstyrelsen i Skåne län	-	1 660	325	50	-	2 035
Region Skåne	-	2 700	17 330	90	-	20 120
Länsstyrelsen i Hallands län	310	3 291	1 331	-	-	4 932
Region Halland	494	1 024	1 620	-	-	3 138
Länsstyrelsen i Västra Götalands län	1 810	2 746	600	290	1 048	6 494
Självstyrelseorganet i Västra Götalandsregionen	2 670	34 247	17 408	4 617	9 384	68 326
Länsstyrelsen i Värmlands län	12 336	84 454	10 699	7 556	6 935	121 980
Länsstyrelsen i Örebro län	3 123	44 349	9 238	226	-	56 936
Länsstyrelsen i Västmanlands län	4 820	14 800	2 000	-	10 320	31 940
Länsstyrelsen i Dalarnas län	350	30 976	545	1 000	14 192	47 063
Region Dalarna	3 500	9 275	11 588	1 100	18 092	43 555
Länsstyrelsen i Gävleborgs län	25 276	53 585	4 215	1 793	25 059	109 928
Länsstyrelsen i Västernorrlands län	3 553	99 491	24 455	5 636	37 790	170 925
Länsstyrelsen i Jämtlands län	-	23 827	-	-	-	23 827
Länsstyrelsen i Västerbottens län	14 601	121 848	15 465	12 035	16 655	180 604
Länsstyrelsen i Norrbottens län	61 182	47 329	-	-	6 926	115 437
Riket	160 724	667 544	156 299	39 058	175 435	1 199 060

Källa: NUTEK

Som nämnts ovan har länen valt att forma och genomföra sina tillväxtprogram utifrån olika angreppssätt. Vissa län arbetar i huvudsak projektinriktat medan andra fokuserar mer på att genom ökad samverkan påverka hur ordinarie resurser inom respektive verksamhet i högre grad kan stödja näringslivets tillväxtförutsättningar i regionen.

Syftet med tillväxtprogrammen är att samordna insatser inom områden där sektorssamverkan bidrar till att utveckla hållbara lokala arbetsmarknadsregioner utifrån ett näringslivsperspektiv. Ett sätt att beskriva detta är att se till hur stor del av de insatser som genomförs inom tillväxtprogrammen som finansieras av fler än en medfinansier.

Aggregerat och fördelat på nationella uppföljningsområden framkommer att Den attraktiva regionen, Entreprenörskap, företagsutveckling och företagsklimat samt Kluster och innovationssystem har en mycket hög grad av samfinansiering. Detta kan delvis förklaras med att medel inom dessa uppföljningsområden ofta är projektmedel, vilka kräver medfinansiering.

Tabell 3.6 Fördelning av beslutade medel och andel samfinansiering per nationellt uppföljningsområde avseende regionala tillväxtprogram 2004

	Arbetskraftsför- sörjning	Entreprenörskap, företagsutveckling och företagsklimat	Kluster och innova- tionssystem	Infrastruktur	Den attraktiva regionen	Summa
Beslutade medel (tkr)	3 875	5 648	1 130	4 970	1 937	17 560
Andel samfinan- siering	63 %	91 %	91 %	76 %	98 %	

Källa: NUTEK

Det är dock inte alltid omfattningen av finansieringen som avgör ett tillväxtprogram styrka utan snarare på vilket sätt olika finansieringskällor eller aktörer samspelar med varandra. Enligt NUTEK:s uppföljningsrapport bedömer partnerskapen att arbetet under 2004 haft mest positiv påverkan på utvecklingen av kluster och innovationssystem samt på entreprenörskap, företagsutveckling och företagsklimat. Påverkan är något mindre positiv när det gäller arbetskraftsförsköring och kompetensutveckling. Det är viktigt att beakta att det, även för välriktade insatser, kan ta tid innan resultaten blir synliga och att 2004 är tillväxtprogrammets första år av genomförande.

Avseende hållbarhetsperspektiven i tillväxtprogrammen har länen under 2004 redovisat till Regeringskansliet (Näringsdepartementet) hur de beaktat de förbehåll som samtliga län fick i beslutet 2003 om genomförande av regionala tillväxtprogram. Enskilda dialoger med samordningsansvariga har också förts under början av 2005. I och med detta är processen rörande förbehållen avslutad. En majoritet av partnerskapet anser att miljö och jämställdhet har integrerats

ganska bra eller mycket bra i programmen. Det gäller även lärens samordningsansvariga. Enligt NUTEK:s uppföljning av tillväxtprogrammen 2004 bedöms perspektivet avseende integration vara mindre integrerat både i programmen och i genomförandet.

För att säkerställa ett kontinuerligt lärande inom och mellan olika regioner har regeringen, i riktlinjerna för tillväxtprogrammen, styrt mot en processororienterad arbetsform. Programmen skall bl.a. revideras och utvecklas utifrån erfarenheter från genomförda insatser samt uppföljningar och utvärderingar gjorda på såväl regional som nationell nivå. I NUTEK:s nationella uppföljning av programmen under 2004 redovisas ett antal regionala exempel för att bidra till ökat lärande. Enligt NUTEK bedömer dock endast 45 procent av partnerskapsdeltagarna att erfarenheter och lärdomar tas tillvara i hög eller mycket hög utsträckning. Samtidigt har arbetet kring uppföljningar och utvärderingar under 2004 i första hand koncentrerats på uppbyggnad av system och rutiner för att kunna följa programmen.

EG:s strukturfondsprogram perioden 2000–2006

Till och med april 2005 har beslut fattats om cirka 11,1 miljarder kronor för målen 1 och 2, Interreg IIIA samt Urban II och Leader+, vilket även inkluderar strukturfondsmedel inom andra utgiftsområden. Detta motsvarar cirka 97 procent av EU-medlen för programperioden. Den nationella offentliga medfinansieringen i dessa projektbeslut uppgår till cirka 13,6 miljarder kronor och den privata till cirka 9,7 miljarder kronor t.o.m. december 2004. Av den nationella medfinansieringen har för målen 1 och 2 samt Urban II och Leader+, kommunerna stått för 32 procent, länsstyrelserna 26 procent, landstingen 4 procent och övrig statlig medfinansiering 33 procent till och med april 2005. Totalt har 6,9 miljarder kronor av de beslutade medlen, cirka 60 procent av den totala ramen för nämnda program, utbetalats till projekten till och med april 2005. (I ovanstående redovisning är ramarna beräknade på 8,50 kronor/euro.)

Förväntat resultat är enligt programdokumenten för mål 1 och 2 att insatserna skall bidra till att skapa 32 800 nya arbetstillfällen och 12 600 bevarade arbetstillfällen och cirka 8 000 nya företag. Målsättningen är att nära hälften av dessa skapade arbetstillfällen och nya företag skall tillfalla respektive ägas av vardera könet när programperioden summeras.

Avslutade projekt till och med april 2005 redovisar att de har bidragit till att skapa cirka 34 900 nya arbetstillfällen, varav cirka 13 400 tillfallit kvinnor och cirka 21 500 män. Antal bevarade arbetstillfällen redovisas till cirka 16 000, varav cirka 6 500 tillfallit kvinnor och 9 500 män. Cirka 13 000 nya företag har startats, varav cirka 4 400 ägs av kvinnor och cirka 7 700 av män.

Enligt EG:s regelverk skall medlemsstaterna, tillsammans med Europeiska kommissionen, se till att de program som genomförs inom ramen för strukturfonderna utvärderas vid flera tillfällen under programperioden. I samband med detta utvärderas de resultat som projekten i strukturfondsprogrammen redovisat.

Under 2003 genomfördes halvtidsutvärderingar för samtliga målprogram och gemenskapsinitiativ. Med anledning av utvärderarnas förslag har bl.a. utbildningsinsatser genomförts för att miljöhänsyn, jämställdhet samt i vissa fall integration skall integreras bättre i programgenomförandet. Felregistreringar som upptäckts i

uppföljningssystemet STINS har åtgärdats. Dessutom har förvaltningsmyndigheterna för mål 1- och 2-programmen inlett ett arbete avseende utvärderingarnas rekommendationer rörande prioritering av strategiska projekt med dynamiska effekter, uppföljning av större projekt samt information för att skapa ett kontinuerligt lärande.

Enligt EG:s regelverk skall halvtidsutvärderingarna från 2003 uppdateras under 2005 i syfte att ytterligare förbättra genomförandet och för att förbereda efterhandsutvärderingen av de nuvarande programmen. Innehållet i de uppdateringar som har påbörjats kommer även att vara till nytta för kommande programperiod.

I mål 1- och 2-programmen kommer tre tematiska studier att genomföras under 2005. Externa utvärderare skall studera insatser som gjorts för att stärka förutsättningarna för en attraktiv livsmiljö, insatser som genomförts för att utveckla företagande och entreprenörskap, med särskilt fokus på framgångsrika samverkansformer mellan olika aktörer, samt insatser med fokus på de regionala förutsättningarna för innovation. Studierna skall vara slutförda i början av 2006.

Även gemenskapsinitiativets program kommer att genomföra några mindre studier. Inom det gränsregionala samarbetet görs bl.a. en studie av sambandet mellan Interreg och övrigt regionalt utvecklingsarbete.

Central projektverksamhet m.m.

Den centrala projektverksamheten som beslutats av regeringen under 2004 uppgår till 50 miljoner kronor. Av dessa medel har drygt hälften medfinansierat EG:s strukturfondsprogram. Dessa medel omfattas av redovisningen under respektive avsnitt nedan.

NUTEK har under 2004 beslutat om 98 miljoner kronor i central projektverksamhet. Under året har NUTEK arbetat med att programsätta projektverksamheten för att göra insatserna mer fokuserade. Samtliga program skall stödja utvecklingen av de regionala tillväxtprogrammen och medfinansieras av regionala medel. Tre program har startats, samverkan mellan högskola och små och medelstora företag, metodutveckling för regionala tillväxtprogram och metodutveckling för regionala utvecklingsprogram. Av projektverksamheten avser 26 miljoner kronor

medfinansiering av projekt vid lokala och regionala resurscentra för kvinnor. Några andra större insatser är klusterutveckling, jämställdhet inom de regionala tillväxtprogrammen och arbete med företagsbyggande insatser i vissa orter.

Lokala och regionala resurscentra för kvinnor

Av de totalt uppskattade 106 miljoner kronor som går till projektverksamhet vid lokala och regionala resurscentra har NUTEK beviljat 69 projekt sammanlagt cirka 26 miljoner kronor i medfinansiering under 2004 genom de medel som regeringen särskilt har avsatt för detta ändamål. Av dessa medel har 55 procent gått till projekt i stöd- eller strukturfondsområdena. Verkets redovisning av beviljade medel efter ämnesområde visar att under åren 2002–2004 har drygt 70 procent av projekten haft näringslivsinriktning. I övrigt har medlen bl.a. gått till projekt med inriktning på utbildnings- och arbetsmarknadsinsatser.

NUTEK har följt upp verkets stödgivning till resurscentra under 2003 och 2004. Resultatet visar att en knapp majoritet av de projekt som NUTEK beviljat medel har haft en tydlig eller viss ambition att utveckla jämställdhetsperspektivet inom de regionala tillväxtprogrammen. Enligt NUTEK:s redovisning finns det en positiv tendens mellan de båda åren vad gäller antalet projekt med tydlig koppling till tillväxtprogrammen. Regeringen gör bedömningen att det syfte som gäller för verksamheten fr.o.m. 2005 ytterligare kommer att förstärka kopplingen till de regionala tillväxtprogrammen, och de regionala utvecklingsprogrammen.

Mindre program

Avslutade och till regeringen slutrapporterade mindre program redovisas nedan.

– Nationellt program för utveckling av innovationssystem och kluster, perioden 2002–2004.

Syftet med programmet har varit att främja utvecklingen av innovationssystem och kluster och därigenom stärka den regionala konkurrenskraften. I den slutrapport som inkom till regeringen i juli 2005 anger ISA, NUTEK och Vinnova att programmet har bidragit till att regionerna har kunnat kraftsamla kring ett antal kompetensområden. Finansieringen har varit ett stöd i det regionala prioriteringsarbetet och i kontakterna mellan regioner. Drygt 1 000 företag har nåtts genom processtödet till innovations- och klusterinitiativ, merparten har varit små och medelstora företag.

Enligt rapporten har programmet fokuserats på initiativ som bedöms ha internationell konkurrenskraft. Inom initiativen har samspelet mellan de olika typerna av aktörer förstärkts och uppföljningar visar att finansieringen från programmet har varit viktig för utvecklingen av initiativen. Dessutom har programmet varit viktigt i form av nationell plattform för gemensamt lärande mellan olika regioner och initiativ.

– Program för utveckling av industrimineral-, ballast- och stenindustrierna inom stödområdena, perioden 2002–2004, med syfte att skapa en hållbar tillväxt i ett kluster för de mineralutvinnande branscherna.

Slutredovisningen från SGU, som inkom till regeringen i augusti 2005, visar att närmare 150 företag har medverkat i programmet varav småföretag från stenindustrin utgör den största andelen. Omkring 200 personer har deltagit i programarbetet.

Programmet har utgjort en grund för omfattande informations- och teknikspridning. Dessutom har det bl.a., genom insatser för att optimera produktionsprocesserna, givit upphov till lösningar som beräknas leda till snar industriell tillämpning.

Vissa marknadsstudier har genomförts, vilka har bidragit till att medverkande småföretag ges större möjlighet att etablera försäljning av produkter på en internationell marknad.

Programarbetet har lett till avsevärt ökade gränsöverskridande kontakter mellan företagen i de olika delbranscherna och mellan företagen, universitet och högskolor samt forskningsinstitut. Till exempel har erfarenheter av tekniska problemlösningar inom en bransch kommit att överföras och tillämpas i andra branscher.

– Program för att främja en hållbar tillväxt inom det nationella träklustret, perioden 2002–2004, med syfte att främja utvecklingen av det större nationella skogsklustret.

Den slutrapport som inkom från NUTEK i juni 2005 visar att de 10 projekt som finansierats har framtidspotential. Företagen är resursstarka men klustren är under utveckling. I de flesta av projekten har deltagarna en tydlig ambition att fortsätta samarbetet.

Enligt den externa utvärdering som NUTEK redovisar har en ökad försäljning uppnåtts i många projekt. Dessutom har kompetensnivån höjts inom projekten och utsikterna till fortsatt positiva resultat bedöms som goda.

– Program för insatser med strategisk inriktning för att långsiktigt stärka lokal näringslivsutveckling, perioden 2002–2004.

Syftet har varit att långsiktigt stärka lokal näringslivsutveckling med fokus på kommuner i en eller flera lokala arbetsmarknadsregioner. Enligt NUTEK:s slutrapport från juli 2005 har det inom programmet skett en betydande utveckling av metoder och analyser för att underlätta arbetet med lokal näringslivsutveckling. Ett stort antal kommuner och aktörer på lokal nivå har engagerats. De 23 projekt som genomförts har totalt involverat 188 kommuner.

Enligt slutrapporten har programmet ökat förutsättningarna för strategiskt arbete med näringslivsutveckling. Dessutom har lärandet mellan projekten bidragit till att utveckla kunskap om lokal näringslivsutveckling. Programmet har medfört att samverkan mellan kommuner har stärkts.

NUTEK anger att de kommunala företrädarna fått en bredare kunskap om näringslivets förutsättningar genom samverkan med näringslivet. Programmet har bidragit till att tydliggöra vikten av att ha kunskap om företagen i kommunen och deras verksamhet.

– Nationellt program för entreprenörskap, perioden 2002–2004, med syfte att skapa ett mer entreprenöriellt klimat, bidra till positiva attityder till entreprenörskap och företagande samt öka nyföretagandet.

Totalt har programmet finansierat 25 projekt eller motsvarande. Inriktningen på projekten har varit att utveckla eller genomföra insatser för att göra ungdomar mer entreprenöriella. Många projekt har arbetat för att åstadkomma en bättre samordning av de insatser som görs för att främja ungdomars entreprenörskap.

Enligt NUTEK:s slutrapport, som inkom till regeringen i juni 2005, anger de flesta projektägarna att finansieringen genom programmet har haft en avgörande betydelse för projektets genomförande, men de efterlyser en långsiktig strategi där entreprenörskap t.ex. bättre integreras i skolan. Rapporten pekar också på behovet av strategiskt lärande för att sprida kunskap mellan olika regioner.

NUTEK anger att arbetet inom programmet har genererat kunskap som kan nyttjas i framtida insatser för att främja entreprenörskap. Projektet har t.ex. bidragit till att skapa nätverk och öka samordningen. Dock pekar den på behovet av mer sammanhållna projekt som bl.a. i högre

utsträckning kan påverka arbetet med entreprenörskap i skolan. (Under utgiftsområde 24 Näringsliv redovisas regeringens insatser för att främja entreprenörskap, bl.a. i form av ett utökad entreprenörskapsprogram.)

– Lokala program för entreprenörskap och lokalt utvecklingsarbete, perioden 2002–2004.

Syftet har dels varit att medverka till att utvecklingsidéer av särskild betydelse för den lokala utvecklingen tas till vara i ökad utsträckning genom ett förbättrat entreprenörskap, dels att öka möjligheterna för ideella organisationer att delta i och påverka denna process.

Enligt NUTEK:s slutrapport, som inkom till regeringen i juli 2005, har 2 200 projekt beviljats projektmedel genom de lokala programmen. Till övervägande del har de lokala programmen använts till att komplettera befintliga program. Många projekt har riktats mot kompetensutveckling och utveckling av nya affärsidéer. Projekt relaterade till upplevelseindustrin och besöksnäringen har dominerat. Den ideella sektorn har varit den enskilt största mottagargruppen av stöd. Enligt NUTEK:s slutrapport är de involverade aktörerna generellt sett positiva till programmen. Möjligheten att utveckla ett program för lokal utveckling utifrån länets specifika förutsättningar liksom ett enkelt ansökningsförfarande lyftes särskilt fram.

De effekter av programmet som NUTEK:s rapport visar på är bl.a. att det har givit legitimitet åt de lokala utvecklingsfrågorna och haft god genomslagskraft i regionerna. Samverkan mellan olika regionala, kommunala och lokala aktörer i syfte att utveckla det lokala näringslivet har ökat. Programmen har till stor del nått ut till nya målgrupper och bidragit till en viss ökad sysselsättning genom ett ökat nyföretagande. Programmen har troligen även stärkt och stimulerat det lokala entreprenörskapet, dvs. påskyndat själva startprocessen och förberett en mer långsiktig lokal utveckling.

– Program för att stimulera ökad innovationskraft inom turistnäringen samt främja turismforskning, perioden 2002–2004.

Syftet med programmet har varit att identifiera processer som skall leda till ökad innovationskraft och vidare att främja turismforskning. Enligt Turistdelegationens slutrapport till regeringen i augusti 2005 har mer än 90 projekt beviljats projektmedel. Dessutom har det inom programmet beviljats stöd till konferenser och seminarier.

Intresset för programmet har varit stort. Programmet har hanterat utvecklingsprocesser och projekt över hela landet. Projekten har också en spridning vad avser städer och landsbygd liksom affärsresande, privatresande och evenemang. Intresse och kännedom om programmet har gjort att turistföretagare och offentliga företrädare i hela landet har följt arbetet och varit aktiva i olika delar av programarbetet.

Enligt rapporten har projekten drivits i processer och i innovativa utvecklingsåtgärder där turistnäringen och offentliga aktörer samverkat med gemensamma utvecklingsstrategier som bas. Insatserna har tillfört processerna och projekten värdefull kunskap och har också haft funktionen att åstadkomma en spridning av erfarenheter och kunskaper utanför projekten.

– Program för att utveckla och marknadsföra varumärket Fjällvärlden, perioden 2002–2004.

Programmet slutredovisades av Sveriges Rese- och Turistråd AB till regeringen i juli 2005. För att förankra och utveckla ”Fjällprojektet” skapades inledningsvis ett samråd med ett antal viktiga turistaktörer i fjällvärlden samt med bl.a. Turistdelegationen och turismforskningsinstitutet ETOUR. I programmet har aktiviteter i form av marknadsanalys och marknadsföring genomförts, med syfte att utveckla och kommunicera en varumärkesstrategi för fjällvärlden. Insatserna har givit underlag för kompetensutveckling och skapat förutsättningar för produktutveckling. Det har bl.a. tagits fram en sammanställning, ”Svenska Fjäll i världen”, för att ge en överblick över tillgängliga resurser, kunskap och aktiviteter med relevans för fjällvärlden.

Enligt slutrapporten har projektet uppnått det övergripande syftet att skapa en ökad synlighet av de svenska fjällen hos målgrupperna.

3.6 Verksamhetsområde Kapitalförsörjning för regional näringslivsutveckling

3.6.1 Insatser

Med kapitalförsörjning för regional näringslivsutveckling avses de selektiva regionala företagsstöden regionalt utvecklingsbidrag, landsbygdsstöd, sysselsättningsbidrag och såddfinansiering via länsstyrelser, regionala självstyrelseorgan och samverkansorganen i Kalmar och Gotlands län.

Dessutom avses det generella regionala företagsstödet transportbidrag.

Även investeringar som erhållit regionala företagsstöd finansieras till största delen av företagen själva eller via den reguljära kapitalmarknaden.

Europeiska kommissionen har godkänt att Sverige, under perioden 2000–2006, får ha nationella stödområden som omfattar 15,9 procent av befolkningen. Riksdagen beslutade 2001 att fr.o.m. den 1 januari 2002 införa en regional stimulans för småföretagande i stödområde A (prop. 2001/02:4, bet. 2001/02:NU4, rskr. 2001/02:118, prop. 2001/02:145, bet. 2001/02:SkU12, rskr. 2001/02:116). Syftet är att stimulera småföretagandet samt att bidra till en god service i de delar av landet som har de största geografiska lägesnackdelarna.

Regeringen har omformat de regionala företagsstöden fr.o.m. den 1 juli 2005. Det nya målet för stöden är en hållbar tillväxt i stödföretagen som bidrar till en hållbar regional utveckling.

Stöden skall alltså tydligare bidra till en hållbar regional utveckling. Regeringen bedömer att de nedan redovisade förändringarna av de regionala företagsstöden möjliggör en ökad användning av medel för regional projektverksamhet.

Projektmedlen, liksom det nya Regionalt bidrag för företagsutveckling, är en viktig resurs för samtliga länsstyrelser och regionala självstyrelseorgan samt samverkansorganens möjligheter att genomföra och finansiera de regionala tillväxtprogrammen. Förändringarna innebär även förbättrade förutsättningar för länsstyrelsernas arbete med sektorssamordning på regional nivå.

Regionalt utvecklingsbidrag

Regionalt utvecklingsbidrag ges både till hårda och mjuka investeringar inom stödområde A och B.

Det regionala utvecklingsbidraget har namnet regionalt investeringsstöd från den 1 juli 2005. Inom stödområde B kan stöd efter detta datum enbart lämnas till lokaler för uthyrning samt, om det finns särskilda skäl, till andra typer av investeringar som bedöms vara av strategisk betydelse eller som annars bedöms ha särskild betydelse för den regionala utvecklingen och då upplåning via den reguljära kapitalmarknaden inte bedöms kunna täcka kapitalbehovet. Förutom vissa ändringar av formell och administra-

tiv art berördes stödområde A inte av dessa ändringar.

NUTEK handlägger nu ärenden om regionalt investeringsstöd i stödområde B, förutom ärenden från Västra Götalands län där förlängd försöksverksamhet med ändrad regional ansvarsfördelning pågår.

Landsbygdsstöd

Landsbygdsstöd kan lämnas till små och medelstora företag i främst landsbygds- och glesbygdsområden i hela landet.

Landsbygdsstödet har från den 1 juli 2005 bytt namn till regionalt bidrag till företagsutveckling. Det i landsbygdsstödet ingående landsbygdslån samt bidrag till anställda i hemarbete är avskaffat. Bidrag kan fortfarande lämnas för mjuka och hårda investeringar, men stödformen är nu mer fokuserad på samverkan mellan företag och företagsutveckling. Stödformen är också anpassad för att kunna förenkla och motivera enskilda företags deltagande i regionala tillväxtprogram och EG:s strukturfondsprogram.

Sysselsättningsbidrag

Sysselsättningsbidrag lämnas som ett bidrag per nytt arbetstillfälle till företag som skapar nya och varaktiga arbetstillfällen, inom stödområde A och B.

Genom ändringarna den 1 juli 2005 kan sysselsättningsbidrag nu enbart lämnas för nyetableringar, förutom i stödområde A där sysselsättningsbidrag även kan lämnas till andra typer av sysselsättningsökningar, om dessa bedöms vara av strategisk betydelse eller annars bedöms ha särskild betydelse för den regionala utvecklingen.

NUTEK handlägger nu ärenden om sysselsättningsbidrag, förutom ärenden från Västra Götalands län där förlängd försöksverksamhet med ändrad regional ansvarsfördelning pågår.

Såddfinansiering

Med såddfinansiering avses inom utgiftsområde 19 Regional utveckling offentlig finansiering av teknisk produktutveckling med tillväxt- och kommersialiseringspotential. Finansieringen kan sökas av små och medelstora företag i mycket tidiga faser. Även oberoende entreprenörer, innovatörer eller forskare kan söka såddfinansiering.

Regional såddfinansiering inom utgiftsområde 19 Regional utveckling kan beviljas som garanti

eller villkorslån och täcker normalt högst 50 procent av den totala projektkostnaden.

Transportbidrag

Transportbidrag skall kompensera för kostnadsnackdelar till följd av långa transportavstånd samt stimulera till höjd förädlingsgrad i transportbidragsområdets näringsliv. Transportbidraget kan genom sin konstruktion betraktas som strukturellt betingat, dvs. utan hänsyn till företagens individuella förutsättningar kompensera för avståndsnackdelar inom transportbidragsområdet.

Stigande transportkostnader i samband med ökad transportvolym samt att fler aktörer är berättigade till transportbidrag har inneburit ökade utgifter.

Regeringen har omformat förordningen (2000:281) om regionalt transportbidrag fr.o.m. den 10 juli 2005 med anledning av aviserad besparing på utgiftsområde 19 Regional utveckling om 100 miljoner kronor för att få effekt på statsbudgeten 2006. Då denna besparing inte kommer att genomföras på utgiftsområdet avser regeringen att ändra förordningen (2000:281) om regionalt transportbidrag utifrån den föreslagna anslagsnivån 2006 för anslaget 33:3 *Transportbidrag*.

Övrigt

Den statliga stiftelsen Norrlandsfonden verkar för tillväxt i de fem nordligaste länens näringsliv. Det sker främst genom finansiering via olika typer av lån till små och medelstora företag. Norrlandsfonden kan också ta initiativ till och, i begränsad omfattning, finansiera insatser för att utveckla förutsättningarna för näringslivet i dessa län. Fonden har ett eget kapital på drygt 900 miljoner kronor.

NUTEK och länsorganen har under 2004 fortsatt utvecklingen av ett kvalitetssystem för de regionala företagsstöden. Särskild fokus har lagts på hållbar utveckling.

3.6.2 Resultat

Målet för verksamhetsområdet Kapitalförsörjning för regional näringslivsutveckling är en hållbar tillväxt i stödföretagen som därmed bidrar till fler nya arbetstillfällen för kvinnor och män.

Resultatindikatorerna för de selektiva regionala företagsstöden, förutom såddfinansiering, är

förväntat antal nya arbetstillfällen uppdelat på kvinnor och män, genomsnittlig subvention per förväntad ny årsarbetskraft uppdelat på kvinnor och män samt investeringar som beräknas delfinansieras av stöden. Med selektiva regionala företagsstöd avses regionalt utvecklingsbidrag, landsbygdsstöd, sysselsättningsbidrag och såddfinansiering via länsstyrelser och regionala självstyrelseorgan. För regionalt utvecklingsbidrag finns även resultatindikatorer avseende den ekonomiska tillväxtaspekten såsom förädlingsvärde, omsättning och vinstmarginal.

Regeringen bedriver ett utvecklingsarbete bl.a. vad gäller könsuppdelade indikatorer. I resultatredovisningen för 2004 saknas det könsuppdelade uppgifter avseende vissa indikatorer. Regeringen avser att utveckla denna återrapportering.

Resultatbedömningen av de selektiva regionala företagsstöden avser beviljade stöd under 2004. Resultatbedömningen av det generella stödet transportbidrag avser utbetalda medel 2004, eftersom beslut om beviljande och utbetalning av transportbidrag fattas vid ett tillfälle.

Tabell 3.7 Vissa uppgifter om beviljade selektiva regionala företagsstöd åren 2001–2004¹

	2001	2002	2003	2004
Beviljat belopp (mnkr)	868	854	643	891
Beräknat antal nya arbetstillfällen (antal)	6 375	5 736	4 843	5 277
Genomsnittlig subvention per arbetstillfälle (tkr)	136	149	132	169
Investeringar som beräknas delfinansieras med de selektiva företagsstöden (mnkr)	3 034	3 385	2 520	3 571

¹ Innefattar regionalt utvecklingsbidrag, landsbygdsstöd, småföretagsstöd och sysselsättningsbidrag 2001. Regionalt utvecklingsbidrag, landsbygdsstöd och sysselsättningsbidrag åren 2002–2004. Sysselsättningsbidrag enligt äldre bestämmelser ingår ej i tabellen.
Källa: NUTEK.

Beslut om totalt cirka 891 miljoner kronor under 2004 i olika former av selektiva företagsstöd (exklusive såddfinansiering) i samband med investeringar beräknas enligt NUTEK bidra till cirka 5 277 nya arbetstillfällen, varav cirka 3 342 förväntas tillfalla män och cirka 1 935 tillfalla kvinnor, inom främst stödområde A och B. Genomsnittlig subvention per arbetstillfälle uppgår till cirka 169 000 kronor. Investeringar i storleksordningen 3 571 miljoner kronor beräknas delfinansieras med dessa stöd.

Tabell 3.8 Beviljade selektiva regionala företagsstöd av länsstyrelserna, regionala självstyrelseorgan, NUTEK och regeringen under 2004 fördelat på län

Län	Regionalt utvecklingsbidrag (mnkr)	Landsbygdsstöd (mnkr)	Sysselsättningsbidrag (mnkr)	Beräknad sysselsättningsökning ¹	Beräknad subvention per arbetstillfälle ¹ (tkr)	Såddfinansiering (mnkr)	Summa (mnkr)
Stockholm	0	1,1	0	30	37	0,6	1,7
Uppsala	0	0,3	0	8	38	0	0,3
Södermanland	0	0,04	0	1	37	0	0,04
Östergötland	0	4,5	0	92	49	1,4	5,9
Jönköping	0	6,5	0	196	33	0,6	7,1
Kronoberg	0	4	0	62	63	0	4
Kalmar	0	12,9	0	318	41	3,8	16,7
Skåne	0	0	0	0	0	0	0
Halland	0	0,4	0	3	133	0	0,4
Västra Götaland	6,2	7,4	0	190	72	16,8	30,4
Gotlands	0	8,2	0	42	195	0	8,2
Blekinge	0	12,21	0	150	81	1,7	13,9
Örebro	27,3	15,0	0	454	93	0	42,3
Värmland	68,9	19,4	7,9	548	175	0	96,2
Västmanland	3,0	8,8	1,5	176	76	0,1	13,4
Dalarna	11,4	23,6	0	318	110	0,8	35,8
Gävleborg	19,4	33,5	9,9	517	122	0	62,8
Västernorrland	76,7	20,7	10,4	366	172	4,6	112,4
Jämtland	97,0	19,9	14,6	367	358	2,7	134,2
Västerbotten	164,3	38,7	19,2	792	281	4,5	226,7
Norrbottnen	45,6	25,3	45,2	649	179	4,5	120,6
Summa	519,8	262,2	108,7	5 279	169	42,1	932,8

¹ Avser regionalt utvecklingsbidrag, landsbygdsbidrag och sysselsättningsbidrag.
Källa: NUTEK

Regionalt utvecklingsbidrag

Under 2004 beviljades cirka 520 miljoner kronor i regionalt utvecklingsbidrag. Detta är en ökning med 62 procent jämfört med 2003. Skälet är att NUTEK under året fattade några beslut om stora regionala utvecklingsbidrag. Av beviljat regionalt utvecklingsbidrag 2004 har cirka 83 procent av beloppet beviljats små och medelstora företag, dvs. företag med 0–199 anställda. De små och medelstora företagen utgör cirka 93 procent av antalet stödföretag. Det genomsnittliga regionala utvecklingsbidraget är 12,1 miljoner kronor per arbetsställe. Totalt har 228 preliminärt beviljade beslut avseende regionalt utvecklingsbidrag fattats under 2004. Av dessa har det varit möjligt att redovisa det förväntade resultatet i 212 beslut (93 procent).

Beviljat stöd under 2004 förväntas bidra till 1 222 nya arbetstillfällen, 387 för kvinnor och

835 för män. Den genomsnittliga subventionen per förväntad ny årsarbetskraft är 425 000 kronor. Investeringar som beräknas delfinansieras av stöden uppgår till cirka 2 604 miljoner kronor. Branschen ”metallvarutillverkning (exklusive maskin)” har under 2004 erhållit den största andelen av bidraget med 13,6 procent. De företag som fått bidraget är dock spridda på många olika branscher.

De företag som beviljats bidrag under 2004 förväntas enligt NUTEK uppvisa en god tillväxt och en ökning av antalet sysselsatta inom 3 år. Förädlingsvärdet förväntas öka på total nivå med 47 procent. Sysselsättningen förväntas öka med 1 936 personer varav 639 är kvinnor och 1 297 män, motsvarande en ökning på totalt 25 procent. Omsättningen kommer enligt företagens prognoser att öka med 53 procent och vinstmarginalen med 3 procentenheter.

NUTEK:s uppföljning av bidrag som beviljats tidigare år visar att utfallen varje år har varit väl överensstämmande med de förväntade värdena, förutom vinstmarginalen som inte har nått upp till de förväntningar företagen haft. Företagens utveckling följer den förväntade väl under de tre första åren för att sedan mattas av. Trots avmattningen är dock utvecklingen positiv i jämförelse med basårsuppgifterna för alla resultatmått förutom vinstmarginal.

I rapporten Uppföljning och effektvärdering av regionala företagsstöd och stöd till projektverksamhet budgetåret 2004, som inkom till regeringen i augusti 2005, har NUTEK jämfört företag som beviljats regionalt utvecklingsbidrag åren 2000–2003 med två kontrollgrupper. Den första kontrollgruppen består av företag i samma/likartade regioner, verksamma inom samma branscher, men som inte har beviljats regionalt utvecklingsbidrag. Den andra kontrollgruppen utgörs av Sveriges samtliga aktiebolag.

Enligt NUTEK har de företag som erhållit regionalt utvecklingsbidrag den bästa utvecklingen på total nivå för samtliga resultatmått (antal anställda, omsättning, vinstmarginal och förädlingsvärde) jämfört med kontrollgrupperna. Det är framförallt de minsta och de största företagen som fått regionalt utvecklingsbidrag som haft en bättre utveckling. Överlevnadsgraden hos stödföretagen är också högre än för företagen i kontrollgrupperna.

Landsbygdsstöd

Under 2004 har cirka 262 miljoner kronor beviljats i landsbygdsstöd, en minskning med cirka 4 procent från föregående år. Den största andelen av stödet utgörs av landsbygdsbidrag, cirka 85 procent. Cirka 12 procent har beviljats i form av konsultcheckar, 2 procent som mikrostödet och cirka 1 procent som landsbygdslån.

Det stöd som beviljats under 2004 förväntas bidra till 3 376 nya arbetstillfällen, 1 283 för kvinnor och 2 093 för män. Den genomsnittliga subventionen per förväntad ny årsarbetskraft är 77 000 kronor. Investeringar som beräknas delfinansieras av stöden uppgår till cirka 967 miljoner kronor. De branscher som erhållit det största landsbygdsstödet under 2004 är "företagstjänster" samt "metallvarutillverkning (exklusive maskin)" som fått cirka 16 procent respektive cirka 13 procent av det totala stödet. De företag som fått landsbygdsstöd är dock spridda på många olika branscher.

NUTEK har följt upp de aktiebolag som beviljades landsbygdsstöd 2000, vilket utgör 60 procent av de företag som beviljades landsbygdsstöd det aktuella året. Uppföljningen visar en god utveckling beträffande antal anställda, omsättning, vinstmarginal och förädlingsvärde.

Sysselsättningsbidrag

Under 2004 har sysselsättningsbidrag totalt beviljats med cirka 109 miljoner kronor till 66 arbetsställen. Det är en ökning med cirka 62 miljoner kronor från 2003. Det stöd som beviljats under 2004 förväntas bidra till cirka 679 nya arbetstillfällen, 333 för kvinnor och 346 för män. Den genomsnittliga subventionen per förväntad ny årsarbetskraft är 160 000 kronor. Cirka 64 procent av det beviljade sysselsättningsbidraget under 2004 gick till branschen "företagstjänster".

NUTEK:s uppföljning av de företag som beviljades sysselsättningsbidrag 2000 visar en god utveckling beträffande antal anställda, omsättning, vinstmarginal och förädlingsvärde. NUTEK har också undersökt sysselsättningsutvecklingen hos de företag som beviljades sysselsättningsbidrag 1998. Företagen har uppnått en ökad sysselsättningsgrad på 48 procent jämfört med den beräknade på 24 procent.

Jämförelse mellan regionalt utvecklingsbidrag, sysselsättningsbidrag och landsbygdsstöd

I rapporten Uppföljning och effektvärdering av regionala företagsstöd och stöd till projektverksamhet budgetåret 2004, som inkom till regeringen i augusti 2005, har NUTEK gjort en jämförelse mellan de tre stödtyperna regionalt utvecklingsbidrag, sysselsättningsbidrag och landsbygdsstöd åren 2000–2003 för att se vilken typ av stödföretag som haft den bästa utvecklingen under perioden. Enbart aktiebolag ingår i jämförelsen, vilket innebär att endast 60 procent av de företag som fått landsbygdsstöd ingår.

Omsättningen har ökat med mellan 16 och 19,7 procent, med ett genomsnitt på 18 procent, och är i stort sett densamma mellan stödtyperna. Förädlingsvärdet däremot varierar stort. De företag som beviljats sysselsättningsbidrag har den klart bästa utvecklingen. Anledningen är att rörelseresultat, och framförallt lönekostnader har stigit kraftigt i dessa bolag.

Vinstmarginalen har utvecklats positivt inom alla företagsgrupperna, men bäst är utvecklingen även här för de företag som fått sysselsättningsbidrag. Men dessa företag har den klart lägsta faktiska vinstmarginalen och hade en negativ

vinstmarginal då de beviljades stöd. Företagen som fått regionalt utvecklingsbidrag har den högsta faktiska vinstmarginalen, men har den sämsta utvecklingen avseende denna.

Sammanfattningsvis kan konstateras att det är de företag som fått regionalt utvecklingsbidrag som är mest lönsamma under perioden, men det är företagen som fått sysselsättningsbidrag som visar på den bästa utvecklingen avseende resultatmått. De landsbygdsstödsföretag som ingått i studien visar också de på en god lönsamhet.

Tabell 3.9 Kvinnor och män i procent av beräknad sysselsättningsökning för de regionala företagsstöden åren 2001–2004

		2001	2002	2003	2004
Regionalt utvecklingsbidrag	Kvinnor	38	31	38	32
	Män	62	69	62	68
Landsbygdsstöd	Kvinnor	36	38	37	38
	Män	64	62	63	62
Sysselsättningsbidrag ¹	Kvinnor	-	50	52	49
	Män	-	50	48	51

¹För sysselsättningsbidrag har ett uppföljningssystem saknats fram till och med 2001.

Källa NUTEK.

För regionalt utvecklingsbidrag och sysselsättningsbidrag finns sedan länge ett kvoteringsvillkor. För landsbygdsstödet finns inget villkor men stödet följs upp på samma sätt.

Det har varit svårt att uppnå kvoteringsvillkoret att minst 40 procent av det antal arbetstillfällen som tillkommer till följd av stöden skall förbehållas ettdera könet. Andelen kvinnor av den beräknade sysselsättningsökningen varierar kraftigt mellan olika län.

Sysselsättningsbidrag går till stor del till personalintensiva företag inom framför allt tjänstenäringen till skillnad mot övriga regionala företagsstöd som till stor del beviljas företag inom industrin. Detta kan vara en möjlig förklaring till varför andelen arbetstillfällen som tillfaller kvinnor är högre för sysselsättningsbidraget.

Såddfinansiering

Såddfinansiering har under 2004 beviljats med cirka 42,1 miljoner kronor till små och medelstora företag. Omfattningen av stödgivningen har successivt ökat och allt fler län beviljar såddfinansiering. Under 2004 var Västra Götalands län det län som beviljade störst andel såddfinansiering med 16,8 miljoner kronor. Den bransch

som beviljats mest såddfinansiering via utgiftsområde 19 Regional utveckling under budgetåret är branschen företagstjänster, vilken har beviljats 21,6 miljoner kronor.

Den övervägande delen av den nationella såddfinansieringen finansieras med andra medel än medel från utgiftsområde 19 Regional utveckling.

Transportbidrag

Transportbidrag har under 2004 kompenserat en del av företagens kostnadsnackdelar till följd av långa transportavstånd för varutransporter. Totalt utbetalades cirka 358,6 miljoner kronor under 2004. Transportbidragets utbetalningsvariationer över åren förklaras av konjunkturläget och skillnader i t.ex. bränslekostnader. De största stöden har utgått till zon 4, dvs. vissa kommuner i Norrbottens och Västerbottens län. Trävarutillverkningen är den bransch som, jämfört med andra branscher, har erhållit störst andel av transportbidraget.

Tabell 3.10 Utbetalt transportbidrag fördelat på län åren 2002–2004

Miljoner kronor

Län	2002	2003	2004
Västernorrland	34,8	34,4	40,4
Jämtand	51,5	53,3	53,4
Västerbotten	153,5	155,5	151,8
Norrbotten	113,4	114	112,9
Summa	353,2	357,2	358,6

Källa: NUTEK.

NUTEK har genomfört en analys av transportbidraget (Transportbidraget. En analys av motiv, effekter och alternativ, R2004:15). Verket gör bedömningen att någon form av stöd, som bl.a. kompenserar för längre godstransporter och sämre utbud av godstransporttjänster, är nödvändigt i det nuvarande transportbidragsområdet för att uppnå målet för den regionala utvecklingspolitiken. Bidraget kompenserar enligt NUTEK effektivt för en del av de kostnadsnackdelar som de längre transporter utgör. Det kan enligt NUTEK kompletteras t.ex. genom satsningar på infrastruktur och förbättrade kreditmöjligheter för företagen i området. Enligt analysen har transportbidraget stor betydelse för den regionala utvecklingen, särskilt i inlandet.

Enligt NUTEK har stödet begränsade effekter på förändringsbenägenheten i näringslivet, i första hand innebär det att befintligt näringsliv

kan bibehållas. NUTEK finner också att kvinno-dominerade verksamheter gynnas i liten omfattning.

Regeringen avser att använda NUTEK:s analys och förslag i den översyn av de regionala företagsstöden som skall göras i samband med att EU:s nya regler för regionalstöd träder i kraft. Nuvarande transportbidrag är godkänt av Europeiska kommissionen t.o.m. 2006.

Övrigt

Stiftelsen Norrlandsfondens utlåning under 2004 var 159 miljoner kronor till 80 företag. Denna utlåning beräknas, enligt Norrlandsfonden, ha skapat förutsättningar för investeringar på nära 1 miljard kronor i de fem nordligaste länen, främst för små och medelstora företag.

3.7 Verksamhetsområde Kommersiell service

3.7.1 Insatser

Stödet till kommersiell service lämnas för att befolkningen i serviceglea områden skall ha en tillfredsställande försörjning av dagligvaror och drivmedel. En god servicenivå i alla delar av landet är en av förutsättningarna för en hållbar regional utveckling. Insatser inom verksamhetsområdet består dels av finansiellt stöd i form av investeringsbidrag, servicebidrag, landsbygds lån och hemsändningsbidrag, dels av särskilda uppdrag och programverksamheter.

Stödmottagare är kommuner och näringsidkare med fasta försäljningsställen för försäljning av dagligvaror och drivmedel. Stöd kan i vissa fall även lämnas till fackhandelservice och varubussar.

Under 2004 beviljades sammanlagt cirka 46 miljoner kronor för stöd till kommersiell service.

Regeringen gav i februari 2002 Konsumentverket i uppdrag att utveckla och testa nya lösningar inom det kommersiella serviceområdet under perioden 2002–2004. Konsumentverket tilldelades 15 miljoner kronor i februari 2002 och ytterligare 5 miljoner kronor i juni 2004 för genomförandet av uppdraget. I juni 2004 förlängde regeringen uppdraget t.o.m. 2006. Enligt Konsumentverkets delredovisning i mars 2005 har uppdraget inriktats på tre områden; det nationella kompetens- och utvecklingsprogrammet

Affär på landet, stöd till regionala och lokala projekt för innovativa lösningar och det nationella multiserviceprojektet.

Konsumentverket ansvarar sedan 2003 för driften av den s.k. Servicedatabasen. Servicedatabasen är ett viktigt instrument för att följa servicetillgången både nationellt, regionalt och lokalt. Den ger geografisk data om hushållens tillgång till dagligvaru- och drivmedelservice.

Konsumentverket verkar för att göra fler aktörer med betydelse för servicens utveckling delaktiga i arbetet med kommersiell service. Därför har Konsumentverket bl.a. tagit initiativ till det s.k. centrala samordningsforumet vars syfte är att vara ett forum för samverkan och samråd när det gäller arbetet med att genomföra de lokala utvecklingsprogrammen för kommersiell service m.m. Deltagare i forumet är bl.a. Apoteket AB, dagligvaru- och drivmedelshandeln, Systembolaget, Svenska spel, Glesbygdsverket samt två länsstyrelser.

Regeringen anser att arbetet med att främja en grundläggande servicestruktur skall präglas av en helhetssyn. För att främja en helhetssyn fick länsstyrelser respektive regionala självstyrelseorgan samt samverkansorganen i Kalmar och Gotlands län i december 2002 i uppdrag av regeringen att i enlighet med Konsumentverkets riktlinjer utarbeta lokala utvecklingsprogram för kommersiell service för perioden 2004–2007. Konsumentverket har i uppdrag att stödja genomförandet av dessa program.

Lokala utvecklingsprogram för kommersiell service har inrättats i samtliga län utom två. Regeringen bedömer att dessa program främjar en helhetssyn i arbetet med att utveckla servicestrukturen.

I avvaktan på att lokala utvecklingsprogram för kommersiell service skulle inrättas beslutade regeringen i mars 2002 om bidrag till länen motsvarande 20 miljoner kronor för att på kort sikt motverka ytterligare försämringar av tillgången till kommersiell service i särskilt utsatta områden. Medlen fördelades på länsstyrelser respektive regionala självstyrelseorgan samt samverkansorganen i Kalmar och Gotlands län. De skulle främst användas till åtgärder som rymdes inom förordningen (2000:284) om stöd till kommersiell service, men kunde även användas för att finansiera insatser inom ramen för det nationella kompetens- och utvecklingsprogrammet Affär på landet.

3.7.2 Resultat

Målet för verksamhetsområdet Kommersiell service är en god tillgång till kommersiell service för kvinnor och män.

Antalet orter som förlorade sin sista dagligvarubutik ökade under 2004 jämfört med föregående år, men inte i förhållande till 2002. Andelen av befolkningen som har mer än en mil till närmaste butik har ökat de senaste åren. Konsekvenserna av nedläggningarna bedöms däremot för närvarande som små för kvinnor och mäns tillgång till kommersiell service. Det är främst den bristande lönsamheten hos butikerna som ligger bakom nedläggningarna. Att närmare 40 procent av de 1 200 butiker som är sist kvar på orten bedöms ha låg omsättning gör att risken för fortsatta nedläggningar är överhängande.

Tabell 3.11 Stöd till kommersiell service fördelat på län åren 2001–2004

Miljoner kronor

Län	2001	2002	2003	2004
Stockholm	0,3	0,1	0,3	0,5
Uppsala	0,1	0,3	0,1	0,1
Södermanland	0,4	0,4	0,4	0,5
Östergötland	0,8	1,4	0,8	0,8
Jönköping	0,5	0,4	0,4	0,9
Kronoberg	1,7	1,3	2,6	2,6
Kalmar	2,1	4,0	3,4	3,2
Skåne	0,2	0,0	0,0	0,7
Halland	0,3	0,4	0,4	0,4
Västra Götaland	1,2	1,6	1,4	1,3
Gotland	0,2	0,4	0,1	0,1
Blekinge	0,9	1,0	1,8	1,8
Örebro	1,8	1,0	1,8	2,8
Värmland	2,1	2,8	2,8	2,9
Västmanland	1,5	0,5	0,7	1,1
Dalarna	0,9	1,2	1,8	2,4
Gävleborg	2,1	1,9	1,9	2,6
Västernorrland	3,2	2,7	2,2	3,6
Jämtland	9,3	6,6	5,5	6,7
Västerbotten	10,8	3,9	2,4	4,3
Norrbottnen	4,3	5,3	6,4	6,9
Summa	44,7	37,2	37,2	46,2

Källa: NUTEK.

Under budgetåret 2004 beviljades stöd till kommersiell service med sammanlagt cirka 46,2 miljoner kronor, vilket är en ökning med cirka 9 miljoner kronor jämfört med föregående år.

Samtliga stöd har bidragit till ökningen. Den största delen av stödet till kommersiell service utgörs av investeringsbidrag, vilket beviljats med cirka 21,5 miljoner kronor under 2004. Därefter följer servicebidrag med cirka 12,5 miljoner kronor samt hemsändningsbidrag som beviljats med cirka 9 miljoner kronor. Beviljat landsbygdslån uppgick till cirka 3 miljoner kronor. Av det totala beviljade stödet ingår 78 procent i de regionala tillväxtprogrammen. Antalet stödärenden uppgick till 528 under året. Regeringens uppgifter indikerar att män utgör den största andelen direkta stödmottagare.

Konsumentverket delredovisade i mars 2005 sitt uppdrag att utveckla och testa nya lösningar inom det kommersiella serviceområdet under perioden 2002–2004 (förlängt t.o.m. 2006). Enligt delredovisningen har det nationella kompetens- och utvecklingsprogrammet Affär på landet genomförts på ett sammanhållet sätt. Genom att medfinansiera Föreningen Landsbygdshandelns Främjande (FLF) centralt har det varit möjligt att genomföra Affär på landet i hela landet. Det har bidragit till att öka den samlade kunskapen om konsumenternas behov, butikernas förmåga att möta dessa behov samt potential för utveckling. Ett antal lokala och regionala projekt med inriktning på bl.a. kommunernas verktyg för ökad tillgänglighet till service samt samordning av transporter för serviceändamål har även de beviljats medel inom ramen för Konsumentverkets uppdrag. I uppdragets tredje prioriterade område, det nationella multiserviceprojektet, har villkoren för ombudsservicen i cirka 600 orter kartlagts. Denna verifieringsprocess har inneburit ett ökat antal multiserviceorter i landet.

Genomförandet av de lokala utvecklingsprogrammen för kommersiell service fortskrider och av de länsvisa årsredovisningarna framgår det att engagemanget och intresset för frågor som rör tillgänglighet till kommersiell service har ökat. Arbetet med att trygga och utveckla serviceförsörjningen på gles- och landsbygden har intensifierats i många regioner till följd av arbetet med de lokala utvecklingsprogrammen. Dessa är några av de faktorer som ligger bakom ökningen av stödet till kommersiell service under 2004. Det sektorsövergripande synsättet har stärkts genom ökad delaktighet och lokal förankring.

Av de 20 miljoner kronor som regeringen beviljade länen 2002 för att på kort sikt motverka ytterligare försämringar av tillgången till kom-

mersiell service i särskilt utsatta områden har cirka 17,5 miljoner kronor förbrukats fram t.o.m. 2004. En betydande andel, 71 procent, av de beviljade medlen har gått till regionala och lokala insatser inom Affär på landet. Enligt Konsumentverkets slutrapport från mars 2005 av de 20 miljoner kronor som beviljades länen, har insatserna resulterat i en ökad kompetens och stärkt företagarrull hos de lanthandlare som deltagit. Affär på landet bedöms av Konsumentverket, länsstyrelserna och de regionala självstyrelseorganen vara en effektiv insats för att bevara och utveckla servicen på orten.

3.8 Statliga insatser för vissa lokala arbetsmarknadsregioner med anledning av försvarsomställningen

Till grund för en långsiktig hållbar regional utveckling i de lokala arbetsmarknadsregioner som berörs mest av försvarsomställningen ligger det regionala utvecklingsarbetet för att främja ökad konkurrenskraft, sysselsättning och hållbar tillväxt.

I den av riksdagen beslutade propositionen 2004/05:05 Vårt framtida försvar aviserade regeringen en rad åtgärder för de regioner som berörs mest av förändringarna inom Försvarsmaktens grundorganisation, dvs. Östersund, Arvidsjaur, Karlstad/Kristinehamn och Gotland.

Regeringen gav i september 2004 landshövdingarna vid länsstyrelserna i Norrbottens, Jämtlands, Värmlands och Gotlands län uppdrag att föreslå lämpliga – lokala, regionala och nationella – åtgärder, för ökad konkurrenskraft, hållbar tillväxt och sysselsättning i respektive lokal arbetsmarknadsregion. Delrapporter med redovisningar över det arbete som hittills bedrivits har överlämnats till regeringen i februari 2005. Regeringen har även utsett särskilda kontaktpersoner för dessa regioner och ett kansli har inrättats inom Regeringskansliet (Näringsdepartementet) för att stödja deras verksamhet.

Extra forskningsmedel finansierat inom utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning, har i proposition 2004/05:80 Forskning för ett bättre liv, fördelats till lärosätena i de regioner som berörs mest av försvarsomställningen. Medlen fördelas med 30 miljoner kronor till Mittuniversitetet, 7 miljoner kronor till Luleå

tekniska universitet, 5 miljoner kronor till Karlstads universitet samt 8 miljoner kronor till högskolan på Gotland.

En särskild utredare har på uppdrag av regeringen övervägt och föreslagit lämpliga lokaliseringar av statliga arbetstillfällen. Utredaren överlämnade sin slutrapport i mars 2005.

Regeringen har därefter fattat beslut om betydande lokaliseringar av statlig verksamhet till regionerna Östersund, Arvidsjaur, Karlstad/Kristinehamn och Gotland.

Kostnaderna för omlokaliseringarna skiljer sig åt mellan de olika myndigheterna, liksom deras ekonomiska situation. Regeringen bedömer att den totala kostnaden för myndigheterna, t.ex. lokal-, löne- och flyttkostnader, kan bedömas först efter genomförda omlokaliseringar.

Regeringen avser att kompensera flertalet myndigheter för den engångspremie som en särskild pensionsersättning medför. Vissa myndigheters anslag undantas även från den generella reduktionen med 0,6 procent som företrädesvis genomförs på anslag avsedda för förvaltnings- eller investeringsändamål. Om myndigheternas kostnader ökar med anledning av flytten kommer regeringen senare att ta ställning till disposition av eventuellt anslagssparande samt till behov av en ökad anslagskredit. Vidare avser regeringen att noga följa utvecklingen av myndighetens ekonomiska situation så att verksamheten långsiktigt kan fungera med bibehållen kvalitet.

Regeringen har för avsikt att tillkalla en särskild utredare för att kartlägga behov av samlade insatser för den personal som väljer att inte flytta med vid omlokaliseringen och som kommer omfattas av Trygghetsavtalet, och, om behov finns, ta över arbetsledningsansvaret för sådan personal.

Regeringen har under utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner reserverat ytterligare 100 miljoner kronor under 2007 för att täcka eventuellt ökade kostnader för vissa myndigheter i samband med omlokaliseringarna.

Tabell 3.12 Regeringen har fattat följande beslut om lokaliseringar till Östersund

Myndighet	Antal årsarbets- tillfällen (ca)	Etablering påbörjas
Arbetslivsinstitutet	30	2005
Arbetsmarknadsverket	200	2007
Statens folkhälsoinstitut	150	2005
Försvarets materielverk	100	2007
Försäkringskassan	360	2006
ITPS	10	2005
Kronofogdemyndigheten/ Skatteverket	115	2006
Kriminalvårdsstyrelsen	100	2007
Naturvårdsverket	60	2006
NUTEK	38	2006
Statens institut för kommunikationsanalys	31	2007
Summa	ca. 1194	

Tabell 3.13 Regeringen har fattat följande beslut om lokaliseringar till Arvidsjaur

Myndighet	Antal årsarbets- tillfällen (ca)	Etablering påbörjas
Arbetsmarknadsverket	60	2006
Försäkringskassan	40	2006
Kriminalvårdsstyrelsen	20	2007
Summa	ca. 120	

Tabell 3.14 Regeringen har fattat följande beslut om lokaliseringar till Karlstad/Kristinehamn

Myndighet	Antal årsarbets- tillfällen (ca)	Etablering påbörjas
Arbetsmarknadsverket (Kristinehamn)	90	2006
Elsäkerhetsverket (Kristinehamn)	24	2006
Inst. för utvärdering av internationellt utveck- lingssamarbete. (Karlstad)	15	2006
Konsumentverket (Karlstad)	160	2006
Räddningsverket (Kristinehamn)	100	2006
Räddningsverket BEX (Karlstad)	20	2006
Statens institutions- styrelse (Kristinehamn)	130	2007
Summa	ca. 539	

Tabell 3.15 Regeringen har fattat följande beslut om lokaliseringar till Gotland

Myndighet	Antal årsarbets- tillfällen (ca)	Etablering påbörjas
Arbetslivsinstitutet	15	2005
CSN	25	2006
Försäkringskassan	100	2006
Kronofogdemyndigheten	55	2006
Riksantikvarieämbetet	140	2007
Riksställningar	70	2006
Summa	ca. 405	

Dessutom avser regeringen att fatta beslut om att myndigheter under Finansdepartementet skall lokalisera 17 årsarbetstillfällen till Karlstad och att 60 årsarbetstillfällen vid Sida skall lokaliseras till Gotland.

Utöver ovanstående lokaliseringar skall cirka 340 arbetstillfällen genereras under 2006–2007 genom beslut och aktiviteter i statligt ägda bolag. ALMI Företagspartner AB har under 2005 lokaliserat 21 årsarbetstillfällen till Östersund.

Frågan om en eventuell lokalisering av Internationella programkontoret för utbildningsområdet (IPK) till Visby bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

I riksdagsbeslutet om försvaret den 16 december 2004 (bet. 2004/05:FöU5, rskr. 2004/05:143) framhålls bl.a. att för att säkra en civil utveckling och militär närvaro i Arvidsjaur de kommande åren skall ett centrum för test- och övningsverksamhet i subarktisk miljö utvecklas. Det skall bestå av en civil och en militär del. Regeringen gav därför i juni 2005 en särskild utredare i uppdrag att överväga och föreslå lämpliga åtgärder för att utveckla ett centrum för den civila test- och övningsverksamheten i subarktisk miljö i Arvidsjaur. Uppdraget skall slutredovisas senast i februari 2006.

För att möjliggöra insatser i ovanstående regioner för ökad konkurrenskraft, hållbar tillväxt och sysselsättning samt för att möjliggöra omlokaliseringen av statliga arbetstillfällen har ett nytt anslag inrättats (se avsnitt 3.14.6).

3.9 Insatser utanför politikområdet av särskild betydelse för den regionala utvecklingen

Det är inte i första hand åtgärder inom ramen för utgiftsområde 19 Regional utveckling som varit avgörande för den regionala utvecklingen och möjligheterna att uppfylla målet för politikområdet. Regionala hänsynstaganden inom andra politikområden har varit av större betydelse för den regionala utvecklingen. Därför tas det i möjligaste mån fram lösningar inom ramen för andra politikområden som kännetecknas av ett regionalt helhetsperspektiv. Detta gäller särskilt åtgärder inom följande politikområden: Näringspolitik, Arbetsmarknadspolitik, Utbildningspolitik, Transportpolitik, de delar av Forskningspolitiken som avser utveckling av innovationssystem, Landsbygdspolitik, politikområdena inom de areella näringarna, Kulturpolitik, Miljöpolitik, politikområde IT, elektronisk kommunikation och post, Utrikeshandel, handels- och investeringsfrämjande, Storstadspolitik, Konsumentpolitik, Regional samhällsorganisation och Integrationspolitik. Dessa insatser redovisas under respektive politikområde.

3.10 Analys och slutsatser

Den lokala och regionala miljöns betydelse för näringslivets utveckling

Samtidigt som tjänste- och varumarknaderna internationaliseras och centrala produktionsresurser är fortsatt lätttrörliga är den lokala och regionala miljön viktig för företagens konkurrenskraft. En förklaring är att företags innovationsförmåga ökar om kunskapsöverföring och samspel med andra företag och organisationer i den lokala miljön kommer till stånd. Utvecklingen av kvinnors och mäns lokala arbetsmarknadsregioner har därmed ett nära samband med olika näringars konkurrenskraft. Sveriges ekonomiska utveckling blir därför i hög grad beroende av hur väl de lokala arbetsmarknadsregionerna fungerar.

Förutsättningarna för att åstadkomma väl fungerande lokala arbetsmarknadsregioner för kvinnor och män varierar över landet. Det finns ett positivt samband mellan regioners ekonomiska utveckling och grundläggande strukturella

förhållanden såsom folkmängd, möjligheter till transporter och andra former av kommunikationer samt närhet till utbildning och forskning. Lokala arbetsmarknadsregioner med likartade strukturella förutsättningar utvecklas dock olika. Orsaken till detta är bl.a. skillnader i lokal dynamik, det vill säga i faktorer som bidrar till ett högt nyföretagande, innovationsförmåga, flexibilitet och ständigt lärande.

Utvecklingen i Sveriges regioner

Den regionala befolkningsutvecklingen har följt relativt stabila mönster sedan 1950-talet. Befolkningen i storstadsregioner och universitets- och högskoleregioner har ökat kraftigt medan den minskat i mindre lokala arbetsmarknadsregioner. Det långsiktiga mönstret väntas enligt Långtidsutredningen (Lu 2003/04 Bilaga 3) bestå även under de kommande 20 åren.

För att följa utvecklingen i landets regioner använder regeringen indikatorerna regional lönesumma för kvinnor och män för alla sysselsatta respektive andelen kvinnliga och manliga förvärvsarbetande i åldern 20–64 år, uppdelat på lokala arbetsmarknadsregioner. För att underlätta redovisningen delas de lokala arbetsmarknadsregionerna in i regionfamiljer enligt NUTEK:s definition som baseras på produktionsförutsättningar. Uppgifterna är inhämtade från NUTEK.

Den totala lönesumman i riket har i genomsnitt ökat med 2,8 procent under perioden 2000–2003. Ökningen av lönesumman var störst, 2,9 procent, i regionfamiljen Sekundära centra. Lägst ökning hade Småregioner med privat sysselsättning, 2,7 procent. För lönesumma uppdelad på kön används län som indelning. I riket, liksom i alla län, var kvinnors lönesumma per sysselsatt lägre än männens 2003. Samtidigt var spridningen, skillnaden mellan de högsta och lägsta nivåerna, mellan länen betydligt större för män än för kvinnor. I 17 län var den procentuella ökningen i lönesumma per sysselsatt under perioden 2000–2003 högre bland kvinnor än bland män. I övriga län var förändringen relativt likartad.

Andelen förvärvsarbetande, förvärvsintensiteten i riket för 20–64 åringar, uppgick till 75,1 procent 2003, vilket är 0,2 procentenheter lägre än 2000 och 0,8 procentenheter lägre än 2002. En könsmissig skillnad är tydlig. För 2003 var den kvinnliga förvärvsintensiteten 73,1 procent

och den manliga 77,0 procent. Totalt har förvärvsintensiteten ökat något för kvinnor och minskat något för män när 2003 jämförs med 2000. Det finns även klara regionala skillnader i förvärvsintensitet mellan landets lokala arbetsmarknadsregioner.

Andelen förvärvsarbetande 2003 var överlag högst i Sekundära centra och lägst i Småregioner med offentlig sysselsättning. Under perioden 2000–2003 utvecklades förvärvsintensiteten starkast i Småregioner med privat/offentlig sysselsättning och i Regionala centra medan Storstadsregioner hade den svagaste utvecklingen. I förhållande till 2000 var kvinnors förvärvsintensitet 2003 högre i alla regionfamiljer med undantag av Storstadsregioner. För männen var det endast i regionfamiljen Småregioner med privat sysselsättning som förvärvsintensiteten ökat. Samtidigt är skillnaden mellan de enskilda lokala arbetsmarknadsregioner som har högst respektive lägst förvärvsintensitet, större för män än för kvinnor.

Omvandlingen av näringslivet har inneburit att produktionen blivit allt mer kunskapsintensiv och behovet av flexibilitet ökat. Detta återspeglas bl.a. i att behovet av resurser, framför allt arbetskraft, blivit allt mer specialiserad. Svårigheter i matchning mellan utbud och efterfrågan på arbetskraft kan medföra att det i en region kan finnas både arbetskraftsbrist och arbetslöshet. Tillräckligt hög rörlighet både mellan yrken och mellan regioner blir därmed en viktig beståndsdel för att skapa väl fungerande lokala arbetsmarknadsregioner för kvinnor och män. Flyttningarna ökade under 1990-talet till följd av framför allt utbyggnaden av den högre utbildningen. Andelen av dem som flyttar på grund av arbetsrelaterade motiv har däremot minskat. I stället går utvecklingen mot ökad pendling, både för kvinnor och för män, vilket också återspeglas i att antalet lokala arbetsmarknadsregioner minskar.

Kvinnor och män har olika stora lokala arbetsmarknadsregioner och olika många. Män, som i högre grad än kvinnor pendlar över kommungränser, har större lokala arbetsmarknadsregioner. Tillförs dimensionen utbildningsnivå ökar skillnaderna ytterligare då högutbildade män har de absolut största lokala arbetsmarknadsregionerna och lågutbildade kvinnor de minsta. De könsmissiga skillnaderna i antal och storlek för de lokala arbetsmarknadsregionerna innebär att kvinnor och män har skilda förut-

sättningar för yrkesmässig utveckling, men också att tillgång till arbetskraft begränsas för arbetsgivare.

De viktigaste resultaten av insatserna inom verksamhetsområdena

Programlagt regionalt utvecklingsarbete

De regionala tillväxtprogrammen genomförs perioden 2004–2007. Enligt regeringens bedömning har programmets regionala förankring varit god med en tydlig inriktning på att främja näringslivets hållbara tillväxtförutsättningar. Intensiteten i samverkan mellan aktörerna har ökat under 2004, samtidigt förekommer det svårigheter vad gäller samverkan mellan den regionala nivån och de nationella myndigheterna.

De regionala tillväxtprogrammen har medverkat till en ökad systemsyn i frågor som berör det regionala näringslivets konkurrensförmåga. Detta avspeglas inte minst i intresset av att arbeta med utveckling av innovationssystem och kluster.

Uppslutningen kring hållbara tillväxtfrågor och viljan att förstärka förutsättningarna för näringslivet är stor i de regionala partnerskapen, där bl.a. kommunerna har fått en mer aktiv roll. Bildandet av samverkansorgan kan förväntas ytterligare stärka kommunernas deltagande.

För 2004 beräknas beslutade medel inom de regionala tillväxtprogrammen uppgå till 17,6 miljarder kronor. Medlen har främst beslutats inom uppföljningsområdet Entreprenörskap, företagsutveckling och företagsklimat.

Ett mått på samverkan är hur stor andel av insatserna inom programmen som finansieras av fler än en aktör. NUTEK:s uppföljning visar att samfinansieringsgraden generellt är hög. Den är störst inom uppföljningsområdena Den attraktiva regionen, Entreprenörskap, företagsutveckling och företagsklimat samt Kluster och innovationssystem.

EG:s strukturfondsprogram har inneburit ett betydande ekonomiskt tillskott till utgiftsområdet och de har stimulerat till nytänkande och ökat konkret lokalt och regionalt utvecklingsarbete. Enligt de halvtidsutvärderingar som genomfördes av strukturfondsprogrammen för perioden 2000–2006 av oberoende utvärderare ligger de olika programmen väl till avseende de kvantitativa och kvalitativa målsättningarna. De kvantitativa resultaten så långt visar sig i form av

ökad sysselsättning och nya företag. Kvalitativa resultat är, bl.a. att många nätverk har skapats mellan företag, kommuner och andra aktörer och att samarbeten har bedrivits över administrativa gränser. En gemensam slutsats i halvtidsutvärderingarna är att samverkan och nätverk ger bestående resultat.

I propositionen 2001/02:4 En politik för tillväxt och livskraft i hela landet presenterade regeringen ett stort antal program inom olika strategiskt viktiga områden. Syftet med flera av programmen är att insatser inom dessa skall bidra med kunskap och stöd som är viktiga för utformningen och genomförandet av tillväxtprogrammen.

Ett antal av dessa program har nu slutredovisats till regeringen (se avsnitt 3.5.2).

Inom samtliga program har medel från utgiftsområde 19 Regional utveckling till stor del växlat upp med annan finansiering, både offentlig och privat. Genomgående visar slutredovisningarna på goda resultat, trots den begränsade programtiden. Flertalet av programmen har genomförts i nära koppling till de regionala tillväxtprogrammen och regeringen gör bedömningen att insatserna har bidragit med kunskap och stöd i utformningen och genomförandet av tillväxtprogrammen.

Kapitalförsörjning

Det kan, enligt regeringens bedömning, finnas ett underutbud av reguljärt finansieringskapital i vid bemärkelse i vissa delar av landet. Ett problem, som uppstått de senaste åren, är att långivare, framför allt banker, har blivit allt mer restriktiva i sin utlåning. Det kan därmed finnas ett för litet utbud av kapital till små och medelstora företag i dessa områden. En del av underutbudet täcks av bl.a. Stiftelsen Norrlandsfondens och ALMI Företagspartner AB:s låneverksamheter och de regionala företagsstöden.

Olika typer av regionala företagsstöd har under 2004 bidragit till att utveckla näringslivet genom att bland annat delfinansiera investeringar på 3,6 miljarder kronor. Studier visar att de företag som beviljats bidrag utvecklas väl och har en god lönsamhet.

Kommersiell service

Servicetillgången är en viktig faktor för möjligheterna att skapa och upprätthålla attraktiva boende- och sysselsättningsmiljöer, särskilt i gles- och landsbygd. Förändringar i servicestrukturen medför i många fall att servicetillgången försäm-

ras. Antalet orter som förlorade sin sista dagligvarubutik under 2004 uppgick till 67 stycken, vilket är en ökning jämfört med 2003. Mellan åren 1996 och 2004 har 525 orter förlorat sin dagligvaruservice. Minskningen har främst skett i gles- och landsbygdsområden. Genom statligt stöd till kommersiell service, vilket för 2004 ökade med cirka 9 miljoner kronor, har ytterligare försämringar motverkats.

Utöver det ekonomiska stödet till kommersiell service har kommersiell och samhällelig service också utvecklats genom andra regionala utvecklingspolitiska åtgärder. Särskilda projekt, med syfte att utveckla servicelösningar, har genomförts. Genom dessa insatser har i många fall samlokaliserade servicelösningar skapats, vilka är anpassade efter lokala förutsättningar och ofta drivna av lokala entreprenörer. Åtgärderna har bidragit till att i vissa fall upprätthålla och utveckla tillgänglig service. Dessutom har insatser gjorts för att stärka lanthandlarnas företagarrull och deras förutsättningar för att fortsätta driva sin verksamhet.

Utvärderingar

Några samlade utvärderingar av den nya regionala utvecklingspolitiken har ännu inte gjorts.

I februari 2004 lämnade Statskontoret en rapport (Det regionalpolitiska experimentet, Statskontoret 2004:5), i vilken myndigheten bl.a. har analyserat hinder och drivkrafter för genomförande av regional utvecklingspolitik på såväl nationell som regional nivå. Enligt rapporten ligger de viktigaste hindren för politikens genomförande i den bristande samordningen av politikens olika sektorer.

Regeringen instämmer i Statskontorets slutsats och bedömer att det finns ett grundläggande behov av att stärka arbetet med finansiell och politisk samordning av olika sektorer för hållbar tillväxt. Därför har regeringen inlett ett utvecklingsarbete med syfte att skapa förutsättningar för en förbättrad samordning av sektorspolitikens mål och ökad horisontell styrning av statliga myndigheter.

Dessa frågeställningar omfattas även av Ansvarskommitténs (Fi 2003:02) arbete.

Regeringens slutsatser

Medlen inom utgiftsområde 19 Regional utveckling fungerar ofta som katalysatorer, som leder till att ytterligare åtgärder kan komma till stånd. Åtgärder som finansieras inom utgiftsområdet medverkar därför ofta till att få i gång processer och investeringar som annars inte hade kommit till stånd inom olika samhällssektorer.

Medlen inom utgiftsområdet kan, på grund av deras jämförelsevis ringa omfattning, endast marginellt påverka utvecklingen i landets lokala arbetsmarknadsregioner.

Olika delar av landet utvecklas olika avseende lönesummor för kvinnor och män trots i många fall likvärdiga förutsättningar. Detsamma gäller förvärvsfrekvens för kvinnor och män. Därför är det viktigt att även fortsättningsvis främja utvecklingen i alla delar av landet.

Eftersom det inte i första hand är åtgärder inom utgiftsområdet, som är avgörande för den regionala utvecklingen, bör fortsatta insatser inom flertalet politikområden och utgiftsområden företas.

Nationella sektorsmål och prioriteringar bör därför, på ett mer systematiserat sätt, kunna utformas utifrån och i samspel med skilda regionala förutsättningar, behov och prioriteringar. Detta kräver samordning av, och samverkan mellan, flertalet politikområden av strategisk betydelse för den regionala utvecklingen. Detta sker bl.a. genom statliga och privata insatser inom de regionala tillväxtprogrammen samt EG:s strukturfondsprogram.

3.11 Revisionens iakttagelser

Riksrevisionen har lämnat revisionsberättelse utan invändning till Glesbygdsverket, dvs. Riksrevisionen har bedömt att årsredovisningen för räkenskapsåret 2004 i allt väsentligt är rättvisande.

I Riksrevisionens rapport Regionala stöd – styrs de mot ökad tillväxt? (RiR 2005:6) har Riksrevisionen granskat på vilket sätt inriktningen av de regionala stöden har förändrats för att de skall bli mer tillväxtinriktade. Riksrevisionen har granskat om de regionala stöden har fått en tydlig tillväxtinriktning, om målen är möjliga att följa upp samt om återrapporteringen till regeringen och riksdagen ger tydlig information

om hur den nya inriktningen av stöden utvecklas.

Riksrevisionens slutsatser är att regeringen bör utveckla målen för de olika stöden så att de får en tydligare inriktning mot att skapa tillväxt. Vidare innebär Riksrevisionens slutsatser att regeringen bör utveckla återrapporteringskraven för de olika stöden så att de visar den ekonomiska dimensionen av stöden, verkligt utfall och ger en bättre redovisning av projektmedlen. Regeringen bör vidare anpassa innehållet i förordningarna för stödformerna till mål- och resultatstyrningen. Slutligen bör regeringen enligt Riksrevisionen utveckla den årliga informationen till riksdagen så att resultat och effekter i förhållande till uppsatta mål redovisas.

Regeringens bedömning är att det utvecklingsarbete som pågår, åtgärder som har genomförts och som kommer att genomföras ligger väl i linje med många av Riksrevisionens rekommendationer. Utifrån inriktningen i politiken har regeringen t.ex. genomfört en översyn avseende de selektiva regionala företagsstöden; regionalt utvecklingsbidrag, landsbygdsstöd och sysselsättningsbidrag. Efter översynen har dessa företagsstöd bl.a. fått nya syften fr.o.m. den 1 juli 2005. Verksamhetsområdet Kapitalförsörjning för regional näringslivsutveckling får ett nytt och mer tillväxtinriktat mål fr.o.m. 2006. Regeringen avser dessutom att se över målen för verksamhetsgrenarna i regleringsbrev under verksamhetsområdet. För regionalt utvecklingsbidrag redovisas sedan flera år ekonomiska indikatorer.

Regeringen har i dialog med NUTEK påbörjat ett utvecklingsarbete för att förbättra uppföljningen av regionala företagsstöd. Regeringen har vidare givit NUTEK i uppdrag att ta fram ett nytt system för projekt- och stödärendehantering (NYPS) för att bl.a. förbättra underlaget för uppföljning och utvärdering. Systemet avses tas i bruk under 2006.

De medel som anslås inom anslaget 33:1 *Allmänna regionalpolitiska åtgärder* skall enligt regeringens styrning främst användas till att medfinansiera regionala tillväxtprogram och EG:s strukturfondsprogram. Regeringens uppföljning har därmed fokuserats på att följa upp dessa verksamheter. Regeringen delar Riksrevisionens uppfattning att redovisningen av projektmedlen bör utvecklas, vilket bl.a. beräknas underlättas genom det nya projekt- och stödärendehanteringssystemet NYPS.

Redovisningen i årets budgetproposition avseende de regionala tillväxtprogrammen visar bättre än tidigare medfinansieringen från anslaget 33:1 *Allmänna regionalpolitiska åtgärder*.

Regeringen bedömer att effekterna av den verksamhet som finansieras inom utgiftsområdet inte kan redovisas varje år. Effekter redovisas i samband med att utvärderingar har gjorts.

Regeringen bedriver ett utvecklingsarbete avseende hur politikområdet regional utvecklingspolitik bör följas upp och effektutvärderas, bl.a. för att förbättra återrapporteringen (se mer om framtida uppföljning och utvärdering av politikområdet under avsnitt 3.4 Mål).

Regeringen avser att uppdra åt ett antal myndigheter med särskilt ansvar inom regional utvecklingspolitik att ta fram en samlad och systematiserad kunskapsbild kring utvärderingsmodeller som grundas på systemtänkande. Kunskapsbilden bör innehålla såväl en allmän belysning av systemtänkandet inom utvärderingsområdet som en praktisk introduktion till hur systematisk utvärdering kan tillämpas inom tvärssektoriella politikområden som regional utvecklingspolitik.

Vidare har ITPS regeringens uppdrag att kontinuerligt genomföra utvärderingar av politiken.

Riksrevisionens rapport Kontrollen av strukturfonderna (RiR 2004:29) redovisar överskådligt revisionens viktigaste slutsatser av hur förvaltnings- och kontrollsystemen för EG:s strukturfonder fungerar. Utifrån slutsatserna ger Riksrevisionen rekommendationer för utformningen av den svenska förvaltningsorganisationen inför nästa programperiod.

Riksrevisionens rapport används som underlag av den särskilda utredning som skall lämna förslag till organisation för genomförandet av EU:s sammanhållningspolitik i Sverige under programperioden 2007–2013 (N 2005:1, Organisationsutredningen för regional tillväxt). Utredaren skall lämna sitt förslag senast den 1 november 2005. Syftet är att genomförandet av strukturfondsprogrammen skall ske samordnat med den nationella regionala utvecklingspolitiken och samstämmigt med den europeiska samsättningsstrategin samt med beaktande av arbetet med lokala utvecklingsavtal inom storstadspolitiken. Utredaren skall föreslå en organisation för förvaltning och genomförande av berörda program.

3.12 Politikens inriktning

Alla delar av landet skall bidra till Sveriges utveckling och tillväxt. Den regionala utvecklingspolitiken är inriktad mot att skapa en hållbar tillväxt och en god servicenivå för kvinnor och män i alla delar av landet. Politiken skall inte begränsas till att hitta kortsiktiga lösningar på akuta kriser. Den handlar om att förutse och förebygga strukturproblem, att skapa regional konkurrenskraft. Den långsiktiga tillväxten och välfärden behöver stärkas, inte minst med hänsyn till Sveriges demografiska utveckling. Åtgärderna skall därför ha ett fokus på en långsiktig hållbar utveckling.

Statens viktigaste roll är att skapa goda grundförutsättningar för en sådan utveckling. Kommande generationer kvinnor och män skall kunna erbjudas sunda ekonomiska, sociala och ekologiska förhållanden. Ökad jämställdhet mellan kvinnor och män och en ökad förståelse för integrationens och mångfaldens stora betydelse för en hållbar regional utveckling är därvid av central betydelse.

Hållbar tillväxt skapas på lokal och regional nivå, av kvinnor och män, i företag, och med hjälp av den service som framför allt kommunerna runt om i landet svarar för.

Den regionala och lokala nivån är viktig för ett företags konkurrenskraft eftersom dess innovationsförmåga ökar om en fungerande kunskapsöverföring och samspel med andra företag samt kommuner, landsting och organisationer kommer till stånd.

Det är regeringens uppfattning att arbete i partnerskap i hög grad bidrar till en nödvändig regional och lokal mobilisering. Eftersom förutsättningarna och villkoren varierar över landet, är större regional och lokal handlingsfrihet viktig för en god regional utveckling. Statliga, kommunala och andra aktörer skall, i en tydlig ansvarsfördelning, samverka för kvinnors, mäns och företags bästa.

Olika delar av landet har olika utvecklingsförutsättningar, men de skall inte ställas mot varandra. Staten skall uppmuntra till samarbete, men även till konkurrens, som viktiga drivkrafter för framväxt av kreativa miljöer och dynamiska regioner. Alla delar av landet har mycket att vinna på att samverka. Bristande eller mycket ojämn tillväxt skapar problem. Problem i såväl tillväxtregioner som i regioner som har geogra-

fiska lägesnackdelar eller som upplever stora strukturella förändringar, måste tas på allvar.

Den regionala utvecklingspolitiken utgår från lokala arbetsmarknadsregioners funktionssätt och bedrivs i såväl gles- och landsbygd som i små och medelstora städer samt i storstadsområden. Tätorter och gles- och landsbygd ses som sammanlänkade områden. Därför är det viktigt att även de analyser och program som genomförs inom den regionala utvecklingspolitiken på regional nivå tar hänsyn till förutsättningar som råder inom hela den lokala arbetsmarknadsregionen.

Det är i det sammanhanget särskilt viktigt att lyfta fram städernas och stadsregionernas betydelse för den regionala utvecklingen, inte bara för staden själv utan också för dess omgivning. De lokala arbetsmarknadsregionerna kan i sin helhet stärkas genom samarbete och samspel mellan städer, samt mellan städer och glesare befolkade områden.

Det finns en stor potential för stora delar av landet i ett ökat gränsöverskridande samarbete avseende bl.a. näringsliv, service och kultur. Samarbetet över de nationella gränserna bör därför öka. Det kan t.ex. ske genom EU:s program för regionalt gränsöverskridande och transnationellt samarbete.

Det finns ett starkt ömsesidigt beroendeförhållande mellan tillväxt och välfärd. Det är inte bara välfärden som är beroende av tillväxten. För att alla skall kunna vara med och bidra till tillväxten är välfärden, i form av till exempel god miljö i vid mening, god barnomsorg, skola och sjukvård, en förutsättning. För allt fler företag i vårt land är den välfärdsservice som kommunerna svarar för en viktig konkurrensfaktor. Det kommunala utjämningsystemet syftar till att ge kommuner och landsting i alla delar av landet likvärdiga ekonomiska förutsättningar att erbjuda kommunal verksamhet till medborgarna.

Insatser inom olika politikområden, t.ex. IT-, transport-, forsknings-, utbildnings- och näringspolitiken samt kommunernas ekonomi är avgörande för alla regioners möjligheter att utvecklas. Fyra horisontella processer bedöms vidare vara viktiga för genomförandet av den regionala utvecklingspolitiken; hållbar arbetskrafts- och kompetensförsörjning för ett konkurrenskraftigt näringsliv, hållbara regionala innovationssystem och kluster för ett konkurrenskraftigt näringsliv, hållbar regionförstoring

för ökad tillväxt, samt hållbara attraktiva natur- och kulturmiljöer.

Utbyggnaden av högskolesektorn har skapat minst en stark högskola i varje län, som fungerar som kraftcentra för förnyelse och dynamik. Utvecklingen av infrastrukturen för vuxnas lärande, vilken bl.a. inneburit ett ökat samarbete mellan olika utbildningsformer samt mellan aktörer och intressenter från flera politikområden, har ökat tillgängligheten beträffande lärande och kompetensutveckling. Inte minst har utbyggnaden av lärcentra i stort sett alla kommuner bidragit till detta. Genom väl utbyggda kommunikationer och tillgång till infrastruktur, i vid bemärkelse, ökar också kvinnors och mäns möjligheter att bo, arbeta och studera på olika platser.

Det är viktigt att de statliga myndigheternas lokalisering får en större spridning över landet. Det handlar primärt om att noga pröva om nya myndigheter kan lokaliseras utanför storstäderna, i första hand till länscentra eller vissa andra orter eller i anslutning till de regionala stödområdena. En utgångspunkt är att myndigheterna skall kunna utföra sina arbetsuppgifter effektivt.

Tre verktyg för att nå målet för politikområdet

Riksdagen har med anledning av regeringens proposition 2001/02:4 En politik för tillväxt och livskraft i hela landet, bedömt att det krävs en kombination av olika offensiva strategiska åtgärder och riktade åtgärder för att nå målet för den regionala utvecklingspolitiken.

Följande tre verktyg står i fokus för att nå målet för politikområdet:

– Nationell samordning och regionala hänsyn för hållbar regional tillväxt

Regeringens ambition är att utveckla en sammanhållen politik för en hållbar regional utveckling, inom vilken nationella sektorsmål och prioriteringar på ett systematiskt sätt kan utformas med hänsynstagande till skilda regionala behov och förutsättningar.

Det behövs en väl utvecklad systemsyn och väl fungerande verktyg för sektorssamordning på central nivå för att lokal och regional samverkan skall kunna genomföras på ett effektivt sätt. Därför bedriver regeringen ett arbete med att ut-

veckla styrningen av politikområdet utifrån ett systemperspektiv.

Systemansatsen vilar på två övergripande principer: horisontell samordning mellan sektorer och politikområden, och vertikal samordning mellan planeringsnivåerna på lokal, regional, nationell och EU-nivå. Genom en systemsyn kan regional utvecklingspolitik utveckla effektivare instrument för samordning mellan nationell, regional och lokal nivå.

För att skapa en hållbar tillväxt och säkra välfärden i alla delar av landet skall alla statliga myndigheter ta regionala hänsyn. Detta framgår av verkförförordningen (1995:1322) och förordningen (2003:595) om regionalt utvecklingsarbete. Därutöver har vissa statliga bolag till uppgift att uppfylla särskilda samhällsintressen. Vissa statliga bolag har dessutom en serviceskyldighet som omfattar hela landet.

– Lokal och regional samverkan för hållbar regional tillväxt

En viktig förutsättning för hållbar tillväxt är att öka samförståndet och dialogen mellan olika delar av samhället. Det är i samverkan som den hållbara tillväxtens förutsättningar bäst skapas. De regionala utvecklingsprogrammen och regionala tillväxtprogrammen är centrala instrument för att uppnå målet för den regionala utvecklingspolitiken. Programmen syftar till att samordna insatser inom olika politikområden för att genom sektorssamverkan bidra till att uppfylla politikområdets mål.

I förordningen (2003:595) om regionalt utvecklingsarbete framhålls särskilt att statliga myndigheter skall beakta dessa program. I län med samverkansorgan eller regionala självstyrelseorgan skall dessa samordna det regionala utvecklingsarbetet. I län utan samverkansorgan eller regionala självstyrelseorgan skall länsstyrelserna samordna det regionala utvecklingsarbetet.

Länsstyrelsen skall i samtliga län samordna de statliga myndigheternas insatser i det regionala utvecklingsarbetet. I oktober 2004 gav regeringen samtliga länsstyrelser i uppdrag att gemensamt föreslå hur denna samordning bör vidareutvecklas och preciseras. Uppdraget skall slutrapporteras till regeringen i november 2005.

ITPS (Regionalpolitiken som tillväxtpolitik, A 2005:011) påpekar att det är angeläget med en tydligare överensstämmelse mellan ansvars-, uppgifts- och resursfördelning. Den långsiktiga

ansvarsfördelningen för regional utveckling mellan olika statliga och kommunala aktörer på regional nivå behandlas inom ramen för Ansvarskommitténs (Fi 2003:02) arbete.

Regeringen har i regleringsbrev för myndigheter inom de politikområden, som är av störst betydelse för den regionala utvecklingen, ställt tydliga krav på att de skall bidra till att uppnå målet för den regionala utvecklingspolitiken.

Enligt riktlinjerna i Innovativa Sverige – en strategi för tillväxt genom förnyelse (Ds 2004:36) skall Sveriges konkurrenskraft stärkas genom en rad åtgärder inom olika politikområden. En bärande idé i innovationsstrategin är att genomförandet i stora delar bygger på ett utvecklat samspel mellan det offentliga och det privata. Samverkan mellan olika aktörer är ett av de tre områden som är i fokus för den regionala utvecklingspolitiken. Många av de åtgärder som syftar till att genomföra innovationsstrategin kommer att vidtas inom ramen för de regionala tillväxtprogrammen.

En stor del av insatserna inom utgiftsområdet genomförs inom ramen för de regionala tillväxtprogrammen och EG:s strukturfondsprogram. Den regionala projektverksamheten inom dessa program fungerar som överskridande och samordnande instrument mellan olika politikområden och sektorer. Åtgärderna inom EG:s strukturfondsprogram är betydelsefulla och utgör en viktig medfinansiering av tillväxtprogrammen.

Stöd till kommersiell service är viktigt för att upprätthålla försörjningen av dagligvaror och drivmedel i servicegläsa områden och därmed en god servicenivå för kvinnor och män i hela landet.

Vissa insatser genomförs även med selektiva regionala företagsstöd för att främja utvecklingen av näringslivet. De selektiva regionala företagsstöden regionalt utvecklingsbidrag, landsbygdsstöd och sysselsättningsbidrag omformades fr.o.m. den 1 juli 2005. Fokus flyttas från stöd till enskilda företag till insatser av bredare karaktär och direkta bidrag har till viss del ersatts med lån. Resurser som frigörs skall istället användas inom de regionala tillväxtprogramprocesserna. Dessa förändringar innebär bl.a. förbättrade förutsättningar för länsstyrelsernas arbete med sektorsamordning inom ramen för olika samverkansprocesser (se även avsnitt 3.6.1).

Regeringen avser att inför 2007 se över de regionala företagsstöden i samband med att EU:s

nya regler för regionalstöd träder i kraft. De svenska nationella stödområdena, som idag täcker 15,9 procent av befolkningen, kommer också att revideras inför 2007. För områden med geografiska lägesnackdelar är också den framtida utformningen av EG:s statsstödsregler, som bl.a. styr utformningen av de regionala företagsstöden, viktig. Sverige eftersträvar i detta sammanhang en begränsning av företagsstödens omfattning i EU och bevarande av de anpassningar som finns med hänsyn till de nordiska geografiska särdragen.

– Stimulansåtgärder för hållbar regional tillväxt

För att främja framför allt näringslivets utveckling i vissa regioner är stimulansåtgärder i form av bl.a. särregler i skattelagstiftningen betydelsefulla. Det finns en regional nedsättning av socialavgifter som är en utvidgning av den nedsättning som mindre företag i alla delar av landet får. Även skattesatsen för elförbrukning i vissa kommuner är nedsatt liksom bidragen som lämnas till regionala utvecklingsbolag. Därutöver främjas näringslivets utveckling i vissa delar av landet genom bl.a. transportbidrag.

En mer samlad politik för hållbar regional utveckling

Regeringen bedriver ett utvecklingsarbete för att uppnå en ökad samordning mellan den nationella regionala utvecklingspolitiken och den europeiska sammanhållningspolitiken. Ambitionen är att utveckla och förtydliga den regionala utvecklingspolitikens mål och prioriteringar samt att skapa en väl förankrad struktur för genomförandet av politiken.

En samlad struktur för regional utvecklingspolitik skall ta sin utgångspunkt i en nationell strategi för hållbar regional utveckling. Syftet med den nationella strategin är att tydliggöra regeringens mål och prioriteringar för den regionala utvecklingspolitiken. Strategin skall beakta de europeiska strategiska riktlinjerna som tas fram för att bidra till att stärka kopplingen mellan sammanhållningspolitikens mål och Lissabonstrategins prioriteringar. Riktlinjerna skall tolkas som ett flexibelt ramverk inom vilket nationella och regionala förutsättningar kan beaktas.

På regional nivå skall motsvarigheten till den nationella strategin utgöras av regionala utvecklingsprogram, vilka skall ligga till grund för operativa program i form av regionala tillväxtprogram och EG:s strukturfondsprogram. De

regionala utvecklingsprogrammen anger regionala prioriteringar för en hållbar regional utveckling. Programmen skall utgöra den strategiska länken mellan samtliga nivåer genom att dels utgöra en grund för de regionala operativa programmen, dels genom att vara en utgångspunkt för den nationella strategin för hållbar regional utveckling. Den nationella strategin för hållbar regional utveckling skall utformas i samklang med andra strategier såsom exempelvis den svenska hållbarhetsstrategin, den svenska innovationsstrategin Innovativa Sverige, det nationella handlingsprogrammet för tillväxt och sysselsättning, och den nationella strategin för landsbygdsutveckling.

Regeringen har tillsatt en särskild utredare (N 2005:1, Organisationsutredningen för regional tillväxt) som skall lämna förslag till organisation för genomförandet av EU:s sammanhållningspolitik i Sverige under programperioden 2007–2013. Utredaren skall lämna sitt förslag senast den 1 november 2005.

Förhandlingarna om nästa finansiella perspektiv och EU:s sammanhållningspolitik

Förhandlingar om Europeiska kommissionens förslag till finansiellt perspektiv för perioden 2007–2013 och dess förslag till en reformerad sammanhållningspolitik pågår sedan 2004.

Den budgetrestriktiva hållningen är alltjämt Sveriges övergripande position. En total utgiftsnivå för nästa finansiella perspektiv på 1 procent av EU:s BNI rymmer väl de utgifter som unionen finner angelägna. Det krävs emellertid tydliga prioriteringar inom sammanhållningspolitiken och en avsevärt lägre utgiftsnivå för ändamålet än vad kommissionen föreslagit. Sverige anser fortsatt att sammanhållningspolitiken måste koncentreras till de nya medlemsstaterna, som har störst behov av stöd. Detta bör ske genom att relativt välmående medlemsstater i större utsträckning själva utjämnar regionala skillnader inom ramen för ett europeiskt ramverk. I en situation med ett stort bortfall av medel från EG:s strukturfonder avser regeringen att trots detta bedriva en ambitiös regional utvecklingspolitik. Regeringen anser också att sammanhållningspolitiken bör få en tydlig koppling till tillväxt, sysselsättning och hållbar utveckling i linje med målsättningarna i Lissabonstrategin. De insatser som skall finansieras med EU-medel måste ha ett verkligt mervärde på gemenskapsnivå.

Sverige godtar inte kommissionens förslag rörande de s.k. gleshetsområdena i norra Sverige. Dessa områdens särställning, baserade på anslutningsfördraget, har inte tillräckligt beaktats. I förhandlingarna är det ett svenskt krav att dessa extremt glesbefolkade områden placeras under det föreslagna konvergensmålet, vilket skulle motsvara bibehållen mål 1-status.

Regeringen avser att återkomma i budgetpropositionen för 2007 med anledning av förhandlingsresultatet avseende EU:s nästa finansiella perspektiv.

3.13 EG:s samtliga strukturfonder

Näringsdepartementet har en samordningsroll avseende strukturfonderna. I det följande lämnas en översiktlig finansiell redovisning för dessa. Ytterligare och mer detaljerad information lämnas även under utgiftsområde 13 Arbetsmarknad, 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar, samt i andra avsnitt under utgiftsområde 19 Regional utveckling.

Programperioden 1995–1999

För programperioden 1995–1999 tillfördes Sverige sammanlagt 1,42 miljarder euro eller cirka 12 miljarder kronor från EG:s fyra strukturfonder. Samtliga program har nu slutredovisats och merparten av de sista inbetalningarna från Europeiska kommissionen gjordes till Sverige under 2004.

Programperioden 2000–2006

För programperioden 2000–2006 har Sverige tilldelats cirka 20 miljarder kronor, inklusive resultatreserven som fördelades under 2004, från EG:s fyra strukturfonder. Strukturfondsprogrammen omfattar totalt cirka 60 miljarder kronor inklusive nationell offentlig medfinansiering och privat medfinansiering.

Nedan redovisas medelsfördelningen från strukturfonderna mellan de olika programmen samt beslut och utbetalningar. För Interregprogrammen redovisas den totala tilldelningen EU-medel per program, dvs. även andra länders andel. De Interregprogram som redovisas på stats-

budgeten är Kvarken-Mittskandia, Öresund och Sverige-Norge.

Resultatreserven

I samband med den halvtidsöversyn som genomfördes 2003 fördelades ett reserverat budgetutrymme motsvarande fyra procent av budgetramarna, den s.k. resultatreserven, mellan strukturfondsprogrammen. Totalt fick Mål 1 Norra Norrland cirka 16,6 miljoner euro och Mål 1 Södra Skogslänsregionen cirka 15,3 miljoner euro. Totalt fick Mål 2 Norra cirka 7,5 miljoner euro, Mål 2 Västra cirka 4,9 miljoner euro, Mål 2 Södra cirka 3,3 miljoner euro samt Mål 2 Öarna cirka 1,2 miljoner euro. Motsvarande belopp för Mål 3 är 32,4 miljoner euro.

Tabell 3.16 Vissa uppgifter om EG:s strukturfonder perioden 2000–2006

Målområde resp. gemenskapsinitiativ	Tilldelade EU-medel (ram) (mnr)	Beslutade medel t.o.m. april 2005 (% av ram)	Utbetalade medel t.o.m. april 2005 (% av ram)
Mål 1	6 622	98	64
Mål 2	3 740	100	61
Mål 3	6 630	76	53
Fiskeåtgärder utanför Mål 1	552	81	71
Interreg IIIA	741	80	36
Equal	746	58	34
LEADER+	344	66	35
Urban	46	88	40
Summa	19 421	89	58
Program som redovisas utanför statsbudgeten			
Interreg IIIA	479	90	25
Interreg IIIB	2 115	78	14
Summa	2 594	80	16
Totalt	22 015	87	53

Anm: Omräkningskurs från euro – 8,50 kronor, dvs. det ökade återflödet som en ändring av valutakursen till 8,60 medför är inte påfört ramarna.
Källa: NUTEK.

3.14 Budgetförslag

3.14.1 33:1 Allmänna regionalpolitiska åtgärder

Tabell 3.17 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2004	Utfall	1 481 115	Anslags- sparande	118 312
2005	Anslag	1 499 835 ¹	Utgifts- prognos	1 504 437
2006	Förslag	1 460 837		
2007	Beräknat	1 495 837		
2008	Beräknat	1 495 837		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

Anslaget disponeras av länsstyrelserna, Verket för näringslivsutveckling (NUTEK) och regeringen. NUTEK disponerar även medel för beslut som fattas av regionala självstyrelseorgan och samverkansorgan. Till anslaget finns ett bemyndigande.

Det totala utfallet för 2004 uppgick till cirka 1 481 miljoner kronor. Anslagssparandet vid utgången av 2004 uppgick totalt till cirka 118 miljoner kronor. Anslagssparandet har därmed minskat från 154 miljoner kronor 2003. Det förklaras av främst ökade utbetalningar för medfinansiering av EG:s strukturfondsprogram.

Anslaget 33:1 *Allmänna regionalpolitiska åtgärder* uppgår till cirka 1 500 miljoner kronor för budgetåret 2005. Utgiftsprognosen för 2005 är cirka 1 504 miljoner kronor. Det är en prognostiserad ökning jämfört med utgifterna 2004. En förklaring till detta är fortsatt ökade utbetalningar av medfinansiering av strukturfondsprogrammen. Av anslagssparandet från 2004 har 50 miljoner kronor fått disponeras.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Riksdagen har i budgetpropositionen för 2005 bemyndigat regeringen att under 2005 låta staten göra ekonomiska åtaganden i samband med regionalpolitiska åtgärder som innebär utgifter om högst 3 200 miljoner kronor under åren 2006–2013.

Åtaganden som är gjorda med stöd av bemyndiganden för åren 1997–2005 kommer att ta i anspråk utrymme under den bemyndiganderam för 2007–2014 som föreslås i detta avsnitt.

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2006 göra ekonomiska åtaganden som innebär utgifter på högst 3 200 miljoner kronor under 2007–2014.

Tabell 3.18 Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Tusental kronor

	Utfall 2004	Prognos 2005	Beräknat 2006	Beräknat 2007	Beräknat 2008-2014
Utestående åtaganden vid årets början	2 157 074	2 002 218	2 116 087		
Nya åtaganden	1 375 187	1 404 345	1 356 260		
Infriade åtaganden	-1 530 043	-1 290 476	-1 289 395	-1 242 885	-1 142 296
Utestående åtaganden vid årets slut	2 002 218	2 116 087	2 182 952		
Erhållet/föreslaget bemyndigande	3 200 000	3 200 000	3 200 000		

Regeringens överväganden

Anslaget ändamål

Medel från detta anslag anvisas fortsättningsvis till följande ändamål:

- regionalt investeringsstöd,
- regionalt bidrag till företagsutveckling,
- småföretagsstöd,
- sysselsättningsbidrag,
- såddfinansiering,
- ersättning för vissa kreditförluster i stödområde B,
- stöd till kommersiell service,
- regional och central projektverksamhet,
- viss administration, uppföljning och utvärdering av de regionala företagsstöden, m.m.,
- äldre regionalpolitiska åtgärder,
- retroaktiva nedsatta socialavgifter samt
- viss central utvecklingsverksamhet, m.m.

I budgetpropositionen för 2005 infördes ett nytt ändamål på anslaget, ersättning för vissa kreditförluster i stödområde B. ALMI kan sedan juli 2005 erbjuda lån med större risktagande i stödområde B och i den omfattning som ALMI:s kreditförluster i det avseendet ökar får ersättning lämnas från anslaget om maximalt 10 miljoner kronor årligen. Norrlandsfonden kan också erbjuda marknadskompletterande risklån i stödområde B. Norrlandsfonden bör därför också kunna få ersättning för kreditförluster från anslaget om maximalt 4 miljoner kronor årligen.

Småföretagsstödet upphörde vid utgången av 2001. Beslut om stöd får endast fattas avseende ansökningar som inkommit till länsstyrelsen eller det regionala självstyrelseorganet före den 1 januari 2002.

Medlen för regional projektverksamhet avser även projektmedel som medfinansierar EG:s strukturfondsprogram.

Från och med 2002 kan kommunala samverkansorgan bildas på länsnivå för regional utveckling. Samverkansorganet har enligt lagen (2002:34) om samverkansorgan i länen, särskild uppgift att svara för regionala utvecklingsfrågor. Enligt förordningen (2003:595) om regionalt utvecklingsarbete så skall samverkansorganet i län där sådana finns, samordna det regionala utveck-

lingsarbetet. I Blekinges, Uppsalas, Östergötlands, Hallands, Dalarnas, Södermanlands och Jönköpings län har samverkansorganen övertagit processansvaret för det regionala utvecklingsarbetet.

Statliga och kommunala aktörer har ett gemensamt ansvar för regional utveckling. En ökad tydlighet avseende länsstyrelsens respektive samverkansorganens ansvar bör på sikt eftersträvas, inte minst av effektivitetsskäl. Den långsiktiga ansvarsfördelningen för regional utveckling mellan olika statliga och kommunala aktörer på regional nivå behandlas inom ramen för Ansvarskommitténs (Fi 2003:02) arbete.

Disposition av medel för regeringen och NUTEK, m.m.

Det bör även fortsättningsvis vara en uppgift för regeringen att fördela anslaget mellan län och anslagsposter och utfärda de föreskrifter som behövs. Vid fördelningen av medel mellan länen bör, bl.a. behov av medfinansiering av EG:s strukturfonder, stödområdestillhörighet samt särskilda omställningsproblem utgöra den huvudsakliga fördelningsnyckeln, med särskilt beaktande av medfinansieringsbehovet av åtgärder inom ramen för de regionala tillväxtprogrammen.

En mindre del av anslaget avses disponeras av regeringen och NUTEK för bl.a. viss central utvecklingsverksamhet, m.m.

Under 2005 avsätts 36 miljoner kronor från anslaget för att finansiera verksamhet som bedrivs av lokala och regionala resurscentra för kvinnor, varav 10 miljoner kronor avsätts till att användas för deras basverksamhet. Regeringen föreslår en ökad satsning på regionala resurscentra för kvinnor under 2006 med ytterligare 15 miljoner kronor.

Regeringen avser även disponera medel för att täcka utgifterna för de lokaler som det samnordiska forskningsorganet inom den Regionala utvecklingspolitiken, Nordregio, disponerar. Av anslaget avses vidare 85 miljoner kronor, med utbetalningar fördelade över flera år, användas för bidrag till AB Volvo för miljöinvesteringar.

Till anslaget 33:3 *Transportbidrag* föreslås 50 000 000 kronor överföras, avseende 2006, från anslaget 33:1 *Allmänna regionalpolitiska åtgärder* för att finansiera ökade utbetalningar av transportbidrag. Anslaget föreslås utökas med 15

miljoner kronor 2006 för en ökad satsning på regionala resurscentra för kvinnor. Anslaget minskas med 8 998 000 kronor fr.o.m. 2006 till följd av en generell reduktion med 0,6 procent av företrädesvis anslag avsedda för förvaltnings- och investeringsändamål.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar ett ramanslag om 1 460 837 000 kronor.

Tabell 3.19 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 33:1 Allmänna regionalpolitiska åtgärder

Tusental kronor

	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	1 499 835	1 499 835	1 499 835
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	-38 998	-3 998	-3 998
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	1 460 837	1 495 837	1 495 837

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004, (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

3.14.2 33:2 Landsbygdsån

Tabell 3.20 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2004	6 615	15 186	
2005	15 000 ¹		10 918
2006	Förslag	9 910	
2007	Beräknat	4 910	
2008	Beräknat	4 910	

¹ Inklusivt tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

Anslaget disponeras av NUTEK.

Anslaget disponeras även för utbetalningar av tidigare beviljade regionala utvecklingsån.

Landsbygdsån beviljas av länsstyrelserna och de regionala självstyrelseorganen samt samverkansorganen i Kalmar och Gotlands län.

Räntor, avbetalningar, och andra återbetalningar på lånen tillförs inkomsttitlarna 2324 *Ränteinkomster av lokaliseringån* respektive 4139 *Återbetalning av lokaliseringån*.

Under 2004 beviljades 3,7 miljoner kronor i landsbygdsån. Under året utbetalades cirka 6,6 miljoner kronor. I räntor och amorteringar inbetalades cirka 1,2 respektive 4,2 miljoner kronor.

Utgiftsprognosen för 2005 uppgår till cirka 11 miljoner kronor.

Landsbygdsån avvecklades den 1 juli 2005. Anslagsbehovet kommer därmed successivt att minska.

Regeringens överväganden

Anslaget minskas med 90 000 kronor fr.o.m. 2006 till följd av en generell reduktion med 0,6 procent av företrädesvis anslag avsedda för förvaltnings- och investeringsändamål.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar ett ramanslag om 9 910 000 kronor.

Tabell 3.21 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 33:2 Landsbygdsån

Tusental kronor

	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	15 000	15 000	15 000
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	-5 090	-10 090	-10 090
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	9 910	4 910	4 910

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004, (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

3.14.3 33:3 Transportbidrag

Tabell 3.22 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2004	355 255	-14 745 ²	
2005	356 000 ¹		336 582
2006	Förslag	403 864	
2007	Beräknat	358 864	
2008	Beräknat	358 864	

¹ Inklusivt tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

² Anslagskredit har utnyttjats med 14 745 tkr

Anslaget disponeras av NUTEK för transportbidrag enligt förordningen (2000:281) om regionalt transportbidrag.

Utgiftsprognosen för 2005 uppgår till cirka 336 miljoner kronor.

Regeringens överväganden

Från anslag 33:1 *Allmänna regionalpolitiska åtgärder* föreslås 50 000 000 kronor överföras till

anslaget 33:3 *Transportbidrag* för att finansiera ökade utbetalningar av transportbidrag till följd av ökade transportvolymerna samt att fler företag är berättigade till transportbidrag.

Anslaget minskar med 2 136 000 kronor fr.o.m. 2006 till följd av en generell reduktion med 0,6 procent av företrädesvis anslag avsedda för förvaltnings- och investeringsändamål.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar ett ramanslag om 403 864 000 kronor.

Tabell 3.23 Härlledning av anslagsnivån 2006–2008, för 33:3 Transportbidrag

Tusental kronor

	2006	2007	2008
Anvisat 2005¹	356 000	356 000	356 000
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	47 864	2 864	2 864
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	403 864	358 864	358 864

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004, (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

3.14.4 33:4 Glesbygdsverket

Tabell 3.24 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	26 286	Anslags-sparande	119
2004	Utfall	26 286	Anslags-sparande	119
2005	Anslag	25 933 ¹	Utgifts-prognos	25 585
2006	Förslag	26 302		
2007	Beräknat	26 745 ²		
2008	Beräknat	27 232 ³		

¹ Inklusivt tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

² Motsvarar 26 302 tkr i 2006 års prisnivå.

³ Motsvarar 26 302 tkr i 2006 års prisnivå.

Anslaget disponeras av Glesbygdsverket.

Glesbygdsverket har till uppgift att genom påverkan på olika samhällssektorer verka för goda levnadsförhållanden och utvecklingsmöjligheter för glesbygds- och landsbygdsbefolkningen med tyngdpunkten i skogslänens inre delar samt i skärgårdsområdena.

Anslagssparandet från 2004 uppgår till cirka 0,1 miljoner kronor. Utgiftsprognosen uppgår till cirka 25 miljoner kronor.

I propositionen 2001/02:4 En politik för tillväxt och livskraft i hela landet bedömer regeringen att Glesbygdsverkets roll inom den nya

Regionala utvecklingspolitiken bör utvecklas och tydliggöras. I augusti 2002 fattade regeringen beslut om att tillkalla en särskild utredare med uppgift att genomföra en översyn av Glesbygdsverkets roll och uppdrag inom politiken (Översyn av Glesbygdsverkets roll och uppdrag inom den nya regionala utvecklingspolitiken, dir. 2002:112). Utredningens slutbetänkande (SOU 2003:29, Mot en ny landsbygdspolitik) överlämnades till regeringen i april 2003. Betänkandet har remissbehandlats och ärendet bereds inom Regeringskansliet.

Regeringen tillkallade i juni 2004 en kommitté med uppdrag att utarbeta en långsiktig strategi för den nationella politiken för landsbygdsutveckling. Uppdraget skall redovisas senast den 30 november 2006.

Regeringens överväganden

Anslaget minskar med 156 000 kronor fr.o.m. 2006 till följd av en generell reduktion med 0,6 procent av företrädesvis anslag avsedda för förvaltnings- och investeringsändamål. Regeringen föreslår att riksdagen anvisar ett ramanslag om 26 302 000 kronor.

Tabell 3.25 Härlledning av anslagsnivån 2006–2008, för 33:4 Glesbygdsverket

Tusental kronor

	2006	2007	2008
Anvisat 2005¹	25 933	25 933	25 933
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris och löneomräkning ²	525	971	1 461
Beslut	-156	-159	-162
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	26 302	26 745	27 232

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004, (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2005 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

3.14.5 33:5 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2000–2006

Tabell 3.26 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	År	Slagslag	Belopp
2004	Utfall	1 329 638		Anslags-sparande	47 417
2005	Anslag	1 600 000 ¹		Utgifts-prognos	1 519 547
2006	Förslag	1 132 000			
2007	Beräknat	680 000			
2008	Beräknat	340 000			

¹ Inklusivt tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

Anslaget disponeras av länsstyrelserna i Jönköpings-, Örebro-, Gävleborgs-, Jämtlands-, Västerbottens- och Norrbottens län samt NUTEK för utbetalningar från Europeiska regionala utvecklingsfonden avseende programperioden 2000–2006.

Regionalfonden delfinansierar programmen inom målen 1 och 2 (inklusive områden som får bidrag under en övergångsperiod) samt gemenskapsinitiativen Urban och Interreg III.

Utbetalningarna från EG:s övriga strukturfonder redovisas dels under anslag för socialfonden, utgiftsområde 13 Arbetsmarknad, dels under anslag avseende jordbruks- och fiskefonderna, utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar.

Regionalfondsramen för programperioden beräknas till cirka 8 312 miljoner kronor för de program som redovisas och förvaltas i Sverige. Det är en ökning med cirka 97 miljoner kronor jämfört med tidigare redovisning. De finansiella ramarna för programperioden 2000–2006 styrs av förordningen (1999:710) om valutakurs vid stöd från EG:s strukturfonder. Regeringen har genom en ändring av förordningen per den 1

september 2005 höjt den angivna valutakursen från 8 kronor och 50 öre per euro till 8 kronor och 60 öre. Ändringen medför ett ökat återflöde om cirka 97 miljoner kronor, vilket kommer att fördelas över åren 2006, 2007 och 2008. Till och med april 2005 har 61 procent av den beräknade regionalfondsramen utbetalats och 98 procent intecknats i beslut.

Det totala utfallet för 2004 uppgick till cirka 1 330 miljoner kronor. Anslagssparandet vid utgången av 2004 uppgick till cirka 47 miljoner kronor. Utgiftsprognosen för 2005 är något lägre än anslaget och utbetalningarna förväntas förskjutas något till 2006 och 2007. Anslaget beräknas minska de närmaste åren, eftersom programperioden avslutas. För närvarande pågår förhandlingarna om programperioden 2007–2013.

Inbetalningarna från Europeiska kommissionen till Sverige sker initialt genom ett förskott, som omfattar sju procent av den totala regionalfondsramen. Sverige måste sedan redovisa faktiska utbetalningar för projekten för att få ytterligare strukturfondsmedel. Inbetalningarna från EG-kommissionen redovisas på inkomsttitel 6312, *Bidrag från EG:s regionalfond perioden 2000–2006*, på statsbudgetens inkomstsida.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2006 besluta om åtaganden som innebär utgifter på högst 1 400 miljoner kronor under åren 2007–2008. Syftet är att anpassa anslaget till ett långsiktigt planerande för de beslutande myndigheterna enligt de intentioner som ligger till grund för EG:s fleråriga strukturfondsprogram.

Tabell 3.27 Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Tusental kronor

	Utfall 2004	Prognos 2005	Förslag 2006	Beräknat 2007	Beräknat 2008-
Utestående åtaganden vid årets början	3 057 050	2 932 135	1 978 135		
Nya åtaganden	1 204 573	577 000	300 000		
Infriade åtaganden	-1 329 488	-1 531 000	-1 200 000	-740 000	-330 000
Utestående åtaganden vid årets slut	2 932 135	1 978 135	1 078 135		
Erhållet/föreslaget bemyndigande	3 500 000	3 100 000	1 400 000		

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar ett ramanslag om 1 132 00 000 kronor.

Tabell 3.28 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 33:5 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2000–2006

Tusental kronor

	2006	2007	2008
Anvisat 2005¹	1 600 000	1 600 000	1 600 000
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	-468 000	-920 000	-1 260 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	1 132 000	680 000	340 000

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004, (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

3.14.6 33:6 Insatser med anledning av försvarsomställningen

Tabell 3.29 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Anslag	Utgifts- prognos
2005	200 000 ¹	99 252
2006	Förslag	300 000
2007	Beräknat	0
2008	Beräknat	0

¹ Inklusivt tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

Anslaget disponeras av regeringen.

Ett nytt ramanslag fördes upp på tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska

vårproposition med anledning av de särskilda insatser som bedöms behövas i de lokala arbetsmarknadsregioner som berörs mest av försvarsomställningen, dvs. Östersund, Arvidsjaur, Karlstad/Kristinehamn och Gotland.

Anslaget används för insatser för tillväxtfrämjande insatser samt för kostnader för omlokaliseringar av statliga arbetstillfällen i de mest berörda kommunerna. En del av anslaget avses användas för att kompensera vissa myndigheter för den engångspremie som en särskild pensionsersättning medför.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar ett ramanslag om 300 000 000 kronor.

Tabell 3.30 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 33:6 Insatser med anledning av försvarsomställningen

Tusental kronor

	2006	2007	2008
Anvisat 2005¹	0	0	0
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Överföring till/från andra anslag	300 000	0	0
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	300 000	0	0

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004, (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.